

O'ZBEKISTON TALABASI

2025.5. № 5 (26)

YO'QOLIB
BORAYOTGAN
HAYOT

SIYOSATGA
QIZIQISH"GA
MAJBURMIZ!

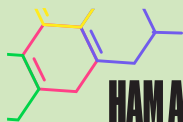
ABITURIYENT
MONOLOGI

3030-3656

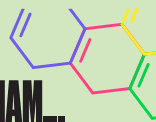

YO'QOLIB BORAYOTGAN HAYOT

Tasavvur qiling, bir kun ertalab uyg'onsangiz va siz bilgan dunyo o'zgarib ketgan bo'lsa: qushlar sayramasa, daraxtlar meva bermasa, o'simliklar gullamasa...

HAM AZOB, HAM MALHAM...

U shunday deydi: "Men paypog'im qani, deb baqiradiganlardan emasman. Agar uylansam, kiyimlarimni sarishta qilib qo'yishga aql-farosatim yetadi. Men shunchaki baxtli yashash uchun uylanmoqchiman".

"XALQIMIZ BUNDAN YAXSHILARIGA MUNOSIR!"

Men bilgan iste'dodli ijodkor bolalar bor. Ularda mablag' yo'q. "O'zbekkino"ga boradi, ssenariysini tasdiqlatolmaydi.

"ALLA"DAN "MAQOM"GACHA

Tarixda mashhur bo'lsa-da, unutilib ketgan san'atkorlar ham yo'q emas. Ammo chin dildan sevilgan ijrochilar xalq qalbida abadiy yashaydi.

MADANIY QIYOFAMIZNI BELGILAYOTGAN TARBIYASIZLAR

O'rtoqlar davrasidagi guruh qizishi uchun, albatta, oxirgi kunlarda judayam ommalashib ketgan bachkana hazillardan iqtibos keltirishim kerak ekan.

BOLALAR BROYLER JO'JALAR EMAS!

Tarbiya bir xil, sinf bir xil, hatto genetik yaqinlik ham bor. Ammo ularning dunyoni qabul qilishi butkul boshqacha edi. Bu misol ochiq-oydin ko'rsatadiki, psixologik rivojlanishda genetik yaqinlikdan ko'ra, individual xususiyatlar muhimroq.

O'ZINGIZNI BAXTSIZ HIS QILMAYAPSIZMI?

Axir kamera qarshisiga chiqib kulib berganing bilan birov kelib muammolaringni hal qilib ketmaydi-ku. Shaxsan, men uchun haqiqiy hayot kameradan tashqaridagi oddiy, samimiy lahzalardir.

O'ZBEKISTON TALABASI

Ma'naviy-ma'rifiy, ommaviy-
uslubiy metodik jurnal

Bosh axborot hamkorimiz
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

Jamoat kengashi
Isajon SULTON
Alisher SHODMONOV
Rayshan ERMATOV
Olim TOSHBOYEV
Dilorom KARIMOVA
Nodir JONUZOQ
Nazokat AZIM
Abduvali XOLIQOV
Kamoliddin O'RINBOYEV
Gulmira MUSAJONOVA
Jenisbek PIYAZOV
Ayub SHAHOIDDINOV
Iqbol QO'SHSHAYEVA
Bahrom IRZAYEV
Shahobiddin SHARIPOV

Muassis
"INTEGRATION CENTR UMID" MCHJ

Direktor
Chorshanbi XOLMATOV

Bosh muharrir
Sirojiddin IBROHIM

Navbatchi muharrirlar
Otash YASHIN
Maqsad OBIDJON

Jurnal tahririyat kompyuter markazida
terildi va sahifalandi

Sahifalovchi-dizayner
Rahmatjon YUNUSOV

Bir yilda 10 son o'zbek, qisman ingliz va rus
tillarida chop etiladi. 2022-yil 11-mayda
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot va
ommaviy kommunikatsiyalar agentligida
1590-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Obuna indeksi: 1393. Adadi: 2500 nusxa.

Jurnalda e'lon qilingan materiallardagi dalil
va raqamlarga mualliflar javobgar. Muallif
fikri tahririyat nuqtai nazaridan farq qilishi
mumkin.

Tahririyat manzili: Toshkent shahri Chilonzor
tumani Novza ko'chasi 14-uy.

"Invest Book" bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Uchtepa tumani Foziltepa ko'chasi
12-B uy.

30.05.2025-yilda chop etishga ruxsat berildi.

Jurnal obunasi, sotuvi hamda reklama
xizmati yuzasidan
+99891 077 75 75
raqami orqali ma'lumot olishingiz mumkin.

Maqolalar quyidagi manzil orqali qabul qilinadi:
@uzb_talabasi

MUNDARIJA

MADANIY QIYOFAMIZNI
BELGILAYOTGAN TARBIYASIZLAR.. **02**

QAROR OQIBATI:
OLQISH YO QARG'ISH..... **06**

"SIYOSATGA QIZIQISH"GA
MAJBURMIZ!..... **11**

BOLALAR BROYLER
JO'JALAR EMAS!..... **14**

O'ZINGIZNI BAXTSIZ HIS
QILMAYAPSIZMI?..... **18**

ILMIY MUHITDAGI QUROLLAR.. **20**

YO'QOLIB BORAYOTGAN HAYOT..... **24**

HAMMA BIR KISHI UCHUN!..... **27**

"LAHZANI TUTIB QOL,
YASHAB O'T LAHZANI..."..... **30**

PARVIZ XURSHEDZODA:
"XALQIMIZ BUNDAN
YAXSHILARIGA MUNOSIB!"..... **34**

BIROR QAHRAMON
YASHAMADI..... **39**

QIZ BOLA O'QISA..... **42**

NAHORGI OSHGA BORMAGAN
YAPON KASHFIYOTCHILARI..... **46**

KO'NGILGA TAYANCH KERAK..... **50**

"JINNILIKNI PUXTA BAJARI!"..... **56**

"ALLA"DAN "MAQOM"GACHA..... **60**

INTELLEKTGA EGA "PICHOQ"..... **64**

OMONLIK SOHILI..... **66**

HAM AZOB, HAM MALHAM..... **68**

ABITURIYENT MONOLOGI..... **72**

NEGA

biz internetda ommalashib, siyqasi chiqib ketgan trend videolar, hazillar, bachkana gap-so'zlar ortidan ergashishimiz, qo'shilib kulishimiz, hatto yengil hazm qilib, ularga so'zlashuv lug'atimizdan joy ajratishimiz kerak? Madaniy qiyofamizni belgilab berayotgan tarbiyasizlarga yengilishmi bu yoki farosat yetishmovchiligi sindromi boshlandimi bizda? Bizga nima oq, nima qora ekanligini ko'rsatib turadigan qo'lida tayog'i bor cho'ponga zarurat sezyapmizmi yoki? Nahot, milliy qadriyatlarini mudom pesh qilib keladigan, ota-bobosi bilan g'ururlanib yuradigan xalq bugun qayoqdagi befahm va beor internet "yulduzlari"ning yo'rig'ida yursa?

Yashirmayman, men ham ishdan qaytib, miyamga ozroq dam beray deb Instagramda "rils" tomosha qilaman. Uyqu kelib, keyin uxlab qolaman. Rosti, bir oy avval o'qishni boshlab qo'ygan yangi kitobim ham, avval sotib olganlarim ham javonga qanday qo'ygan bo'lsam, shundayligicha turibdi. Bugun yodimga tushib, o'zimdan uyaliblar ketdim. Shoshma, mening maqsadim bunday emas edi-ku! Bu holat qachon normaga aylandiki, hatto sezmay qoldim, dedim.

MA DANIY

QIYOFAMIZNI BELGILAYOTGAN

O'rtoqlar davrasidagi gurning qizishi uchun, albatta, oxirgi kunlarda judayam ommalashib ketgan bachkana hazillardan iqtibos keltirishim kerak ekan. Masalan, ikki-uch kishi o'rtasida bir masalada bahslashuv bo'lib tursa-yu, shu nuqtada kimdir Chingizning (yo'q, bu mo'g'ul sarkardasi Chingizxon emas, tiktoker) "oq balki qora bo'lib, qora oq bo'lib chiqsa-chi" degan mashhur gapini aytib yuborsa, davrada yengil kulgu ko'tarilar ekan-u, boyagi jiddiy bahslashuv yoddan ko'tarilib, boshqa narsaga chalg'ib ketaverishar ekan. Qiziq, immunitetni zaiflashtiradigan yoki elektron axborotlarni zararlovchi viruslar haqida yaxshigina

tushunchaga egaman, miyani zararlaidigan virusni ana shundagina his qildim.

Telegramda “qarindoshlar”, “sinf-doshlar”, “kurs-doshlar”, “xonadoshlar”, “kasbdoshlar”, “mahalladoshlar” va yana bir qancha “-doshlar” nomli guruhlarimiz bor. Men bu guruhlarda qandaydir muhim yig‘ilish, maslahatli ishlardan xabardor bo‘lish uchungina borman. Biroq u yerga ham tez-tez g‘alati-g‘alati videolar tashlab turishadi. Masalan, “bugun qaynonasiga gap qaytarmaydigan kuyovlar kuni ekan. Bu videoni yangi kuyovlarga yuborib qo‘ying!” degan post menga yoki sizga nimaga kerak? Ana shunaqa “chiqindi”larga to‘la telegram kanallar rosa gurkiraydi. Obunachilari soniga qarasangiz, yuz ming, hatto millionlardan oshadi. Va ularda jamiyatning muhim mavzulari turgan bir paytda, bachkana, hayp kontentlar qalashib ketadi. Hech qanday filtr yo‘q. Bu degani – shu bugun ana shunday kanallarga obuna bo‘lgan eng kami 3 million odamning miyasida tuturiqsiz gap-so‘zlar aylanaveradi. Bundan kinga naf? Nega biz ijtimoiy kayfiyatimizni balchiqqa botirayotgan egasi noma‘lum telegram kanallarni hamon kuzatib yuribmiz?

Bir necha yillar oldin “Million” yoki “Dizayn” kulgu jamoalarining konserti chiqib qolsa, o‘sha kunning o‘zidayoq YouTube‘da 10 millionlab ko‘rilar, ertasi

TARBIYASIZLAR

“Bugun qaynonasiga gap qaytarmaydigan kuyovlar kuni ekan. Bu videoni yangi kuyovlarga yuborib qo‘ying!”

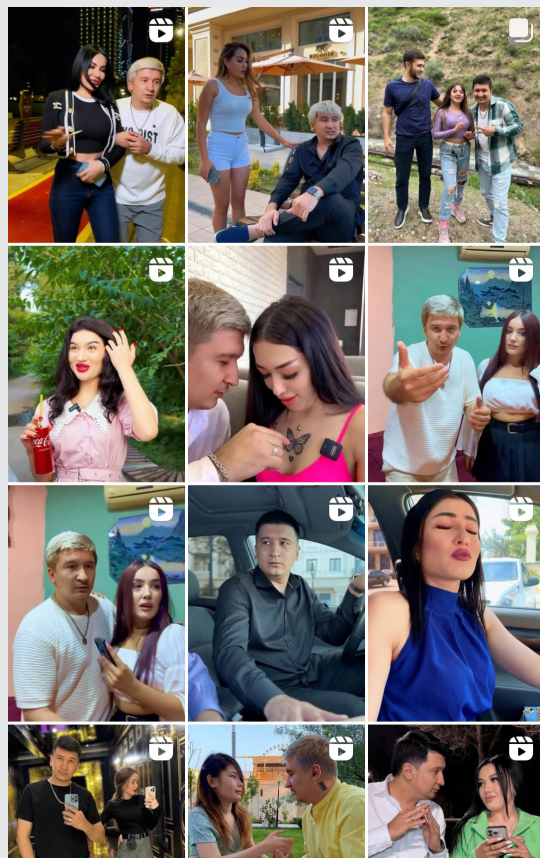

Ota-onalar farzandlarining telefonlarini nazorat qilib boruvchi dasturlarni ham hech ikkilanmay o'rnatga yaxshi bo'lardi.

kuni hamma undagi uyatsiz va beparda gap-so'zlarni o'zlashtirib olib, takrorlab yurardi. Endi unaqa konsertlarni kutib o'tirmaysiz. Shunchaki barmog'ingizni pastdan tepaga ohista surib qo'ysangiz ham, istalgancha bachkanaliklarni iste'mol qilaverasiz. Bu kontentlarda yosh bolalarning andishasiz xatti-harakatlaridan tortib, siz havas qiladigan shou-biznes vakillarining behayo chiqishlarigacha guvoh bo'lasiz. Kim kim bilan jimo qildi-yu, kim kimnidir pichoqladi, kim kimning quchog'iga kirdi-yu, kim kimnidir sharmanda qildi – hammasini ko'rasiz. Oqibat, qorningizni selkillatib kulib, keyingisiga o'tib ketaverasiz.

O'ylantiradigani shuki, kulgili, o'ta qattiq uyatsiz video qilib, millionlab "prasmotr" yiqqan kontentlarning mualliflariga qarasangiz, 15-16 yoshli bola bo'lib chiqadi. Avvallari bo'sh vaqtlarimizda televizorda madaniy-ma'rifiy ko'rsatuvlar ko'rardik. Buni mahoratli muharirlar, ilm-u odob darg'alariga ishonardik. Bugun iste'mol qilayotganimiz – maktabda tuzukroq o'qimaydigan ikkichi bola tayyorlagan videolarga qoniqib yashayotganimiz juda-juda achinarli. (ularning yoza-yotgan izohlarini aytmaysizmi, eh-he...)

So'kinilgan, hatto o'g'il bola do'stingiz oldida ham ovozini chiqarib eshitib bo'lmaydigan videolar internetda shunaqangi uchadiki, asti q'oyaverasiz. Buning ortidan balog'atga yetmagan qancha yosh qiz-o'g'il-

Otasi telefonda uyatsiz kontent ko'rib turganda, bola normal qabul qilaversa, bundan qanaqasiga ijobiy natija kutasiz?

larning hayo pardasiga shikast yetmayaptimi? Bunga kim javob beradi, bu ma'naviy hujum asoratlarini kim o'z bo'yniga oladi? Qaysi ota-ona farzandi erta-yu kech nima tomosha qilayotganini yuz foiz bila oladi? Menimcha, hech qaysi. Ishonavering, ming go'zal tarbiya olgan bo'lmasin, telefoni bor, ommalashib borayotgan videolarga to'la ijtimoiy tarmoqqa kirgan bolaning toza xulqini asrab qolish dargumon. Internetning bugungi o'zbek segmenti dabdala holga kelib bo'lgan. Buni shunchaki tan olib, jiddiy o'ylab ko'rish kerak.

Balki, siz ham eshitib qolsangiz kerak, lekin men ko'p guvoh bo'ldim. Yaqinda bo'lgan holat: ko'p qavatli uylar oldidagi maydonchada maktab yoshidagi bolalar o'ynashyapti. Juda asabiy, tajovuzkor ohangda gap talashib, shovqin qilishyapti. Ora-sirada onasidan olib, buvisiga o'tadi, so'kinishning men hali uchratmagan variantlariga-da murojaat qilishadi. Yoqa ushlay desam, qolim shalvirab qoldi. Atrofga qarasam, yosh-yalang qizlar-u, chaqaloq ko'targan yosh kelinlar, qari-qatang momoylar gurunglashib o'tirishibdi. Juda uyalib ketdim. Haligi so'kong'ich bolani chetroqqa chaqirib, yaxshi bir muomala bilan tushuntirishga urindim. Men o'ylagandek "sizga nima, boring, ishingizni qiling" demadi lekin. "Uzr, aka, boshqa unaqa qilmayman", dedi. O'ylab qaralsa, bu oilaviy muhitga juda-juda bog'liq tarbiyaviy jarayon. Otasi telefonda uyatsiz kontent ko'rib turganda, bola normal qabul qilaversa, bundan qanaqasiga ijobiy natija kutasiz?

Har yomonning bir yaxshisi bor. Mana shu ommaviy ongsiz-

lanish muhitida bir qancha manfaatli ijodiy ishlari bilan o'z o'rniga ega bo'layotgan faollarning boriga shukur deymen. Ular o'z sohalari bo'yicha imkon qadar foydali videolar, podkastlar, ilmiy suhbatlar qilib, ommaga beminnat ulashib kelyapti. Ularni tomosha qilayotgan, qo'llab-quvvatlayotganlar ham oz emas. Biroq tarozining mana shu pallasi hamon yengil va hozir ag'anab ketadigandek ko'rinadi menga. Qo'rqqanga qo'sha ko'rinadi, deyishadi, lekin ahvolimiz xavotir olarli darajadalogini sezib turibmiz-ku, yashirib nima qilamiz.

Nazarimda, bugun bizga qo'sha-qo'sha bayramlar ham, falon-falon artistlar keladigan festivallar ham, arzon internet trafik ham kerakmas. Umuman yarashmaydi hozir. Bizga hojatxonasi o'tgan asrni eslatuvchi maktablarni ta'mirlash, har bitta mahallada kutubxonalar tashkil qilish, har bir oilani bir oyda kamida 10 ta kitob xarid qilishga majbur etish kerak! Ota-onalar farzandlarining telefonlarini nazorat qilib boruvchi dasturlarni ham hech ikkilanmay o'rnatasa yaxshi bo'lardi. Bu ishlarni toki normal holatga kelguncha majburan qilish lozim. Bilmadim, endi ko'ngli noziklarning rayiga qarab, qandaydir erkinliklarini bo'g'ish deb emas, ma'naviy mahzanimizni asrash uchun biroz qattiqqo'l yo'lni tanlash zarar qilmasa kerak. Bu mavzuga juda ko'p misollar keltirish mumkin, lekin muammo hech kimga begona emas. Muhimi, yiringlagan a'zoni kesib tashlashgacha yetib bormasdan, tozalashga ulgurib qolsakkina, najot topamiz!

Otabek TURDIYEV
jurnalist

Q

aror qabul qilish bizning biror ish bajarish jarayonida oldimizda turgan turfa yo'llardan birortasini tanlash demakdir. Qaror qabul qilish shaxsiy yoki ijtimoiy bo'ladi. Shaxsiy qarorlar oqibati qanday bo'lishidan qat'i nazar, qaror qabul qiluvchining o'zidan boshqalarga ta'sir o'tkazmasligi mumkin. Ammo oilaviy, jamoaviy, ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, umumiy qilib aytganda, ommaviy qarorlar qabul qilish natijasida ko'pchilikka ta'sir o'tkazishimiz mumkin.

Qaror qabul qilishni biz turfa yo'llardan birini tanlashga qiyosladik. Bu yo'llarni shunday tasniflash ham mumkin: sinalgan yo'l, boshqalar tomonidan kashf qilingan, ya'ni ishonarli yo'l, yangi yo'l, manzilga eltishi to'laqonli aniq bo'lmagan yo'l va boshqalar. Bundan ko'rinib turibdiki, bu yo'llar (qaror qabul qilish yo'llari) deyarli noma'lum va manzilga eltishi kafolatlanmagan. Bu yerda faqat bittagina yo'l bizni aniq manzilga olib borishi mumkin. Bu ham bo'lsa, sinalgan yo'l bo'lib, shuni ham ta'kidlash kerakki, maqsadga erishish uchun doim sinalgan bo'lishidan qat'i nazar, faqat bir xil yo'ldan yurish bizning rivojlanishimizga to'sqinlik qilishi mumkin. Qolaversa, bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan zamonda, raqobatbardosh qarorlar yangicha va taktikalchilik asosida qabul qilinadi.

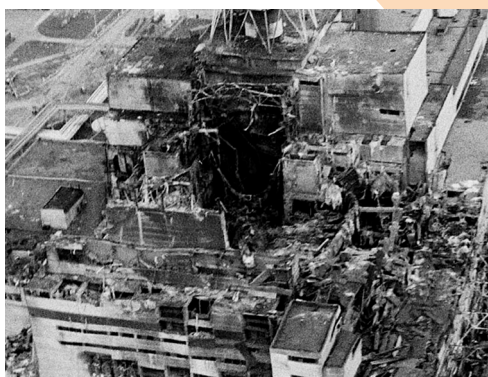
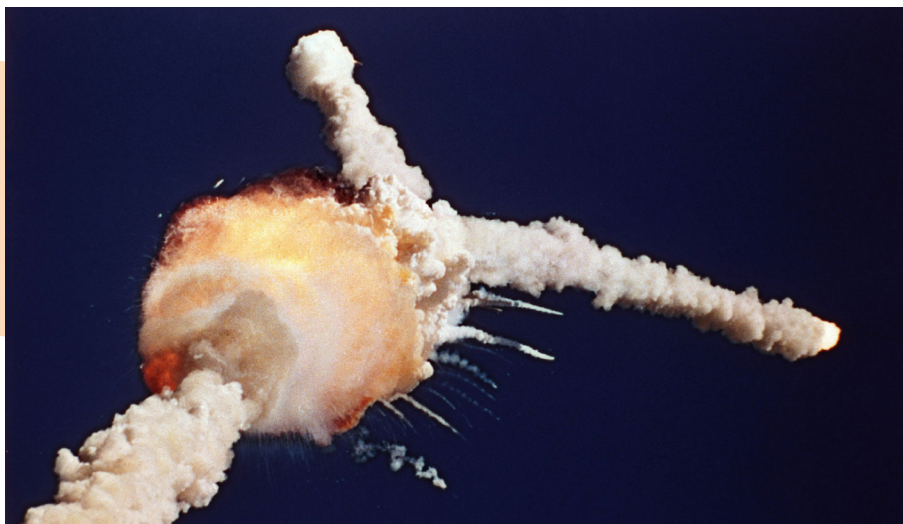
QAROR OQIBATI:

OLQISH YO QARG'ISH

Jarayonda, albatta, yo'llarning foydalilik koeffitsiyentini tahlil qilish va samaradorlik hamda salbiy ehtimollarini nazariy jihatdan hisoblab ko'rish kerak. Ushbu maqola mavzusidan "Qaror qabul qilishda xohlagan biror yo'lni tavakkaliga tanlash kerakmi?" degan savol tug'iladi. Bu savolga javobni tarixdan izlab ko'ramiz:

1912-yilda qurilgan "Titanik" o'sha davrning eng zamonaviy va "cho'kmas" deb e'lon qilingan kemasi edi. Uning birinchi yo'li Angliyadan Amerikaga bo'lgan. Kapitan muz ogohlantirishlariga e'tibor bermasdan, to'liq tezlikda harakatda davom etdi. Bu tavakkalchilik oqibatida kema Atlantika okeanida muzlikka urilib, 1500 dan ortiq inson qurbon bo'ldi. Bu fojia tarixdagi eng mashhur dengiz halokatlaridan biri bo'lib, xavfsizlik qoidalariga e'tibor bermaslik qanday katta yo'qotishlarga olib kelishini ko'rsatdi.

Mijozlar kreditlarini to'lay olmay qolishdi, moliyaviy tizim izdan chiqdi.

Ukrainadagi Chernobil atom elektr stansiyasida xavfsizlikni sinovdan o'tkazish maqsadida ba'zi xavfli tajribalar o'tkazildi. Bu tajribalarda xavfsizlik choralariga rioya qilinmasdan, tizimga haddan tashqari ko'p yuklama berildi. Natijada reaktor portladi va katta miqdorda radioaktiv moddalar havoga tarqaldi. Minglab odamlar saraton kasalligiga chalingan, butun shaharcha evakuatsiya qilingan. Tavakkalchilik bilan qilingan bu texnik tajriba insoniyat tarixidagi eng katta ekologik falokatlardan biriga sabab bo'ldi.

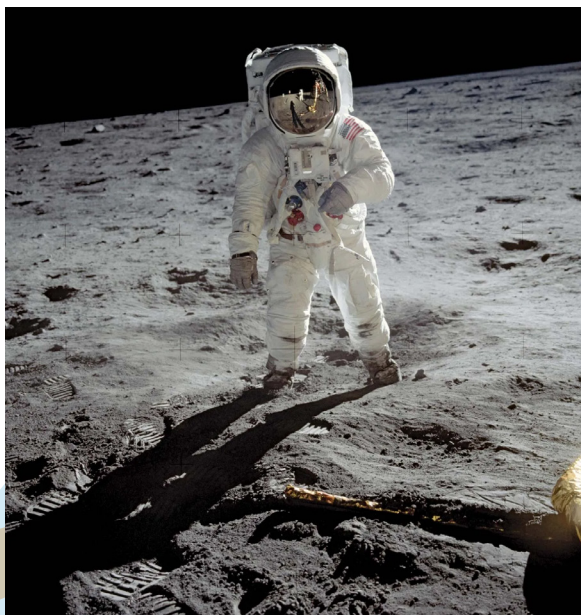
1986-yilda NASA o'zining "Challenger" kosmik kemasini parvozga tayyorladi. Muhandislar juda sovuq ob-havo tufayli texnik nosozliklar yuzaga kelishi mumkinligidan ogohlantirishdi, biroq rahbariyat parvozni bekor qilmasdan davom ettirdi. Parvozdan atigi 73 soniya o'tib kema portladi va ichida bo'lgan 7 nafar astronaut halok bo'ldi. Bu hodisa, ehtimoliy xavf bo'lishiga qaramay, parvozni amalga oshirish, ya'ni tavakkalchilikka borish qanchalik fojiali oqibatlarga olib kelishini yana bir bor ko'rsatdi.

Amerikada 2000-yillar boshlarida ko'plab banklar aholini uyli qilish maqsadida, daromadi past yoki kredit tarixiga ega bo'lmagan mijozlarga ham kredit bera boshladi. Bu qaror banklar uchun qisqa muddatda foyda keltirdi, ammo katta tavakkal edi. Oradan ko'p o'tmay mijozlar kreditlarini to'lay olmay qolishdi, moliyaviy tizim izdan chiqdi. Natijada, global iqtisodiy inqiroz yuz berdi – millionlab odamlar ishsiz qoldi, uyidan ayrildi. Bu tavakkal bank tizimi va butun dunyo iqtisodiyotini qamrab olgan katta inqirozga sabab bo'ldi.

Fransiya imperatori Napoleon Bonapart Rossiyanı tezda zabt etish uchun katta armiyasi bilan yurish boshladi. U Rossiyaning keng hududlari, qishlari va uzoq masofadagi ta'minot yo'llarini yetarlicha hisobga olmadi. Bu katta tavakkal edi. Rossiyaliklar orqaga chekinib, yo'llarda oziq-ovqat va yashash sharoitini yo'q qilishdi. Oqibatda, sovuq, ochlik va kasallikdan millionlab fransuz askarlari halok bo'ldi. Bu yurish Napoleonning kuchsizlanishiga olib kelgan muhim tarixiy burilish bo'ldi.

1492-yilda Xristofor Kolumb Hindistonga qisqaroq yo'l topish maqsadida G'arbga suzishni boshladi. Bu safar juda katta tavakkal edi, chunki u suzayotgan yo'nalishda hech qanday qit'a borligi isbotlanmagan edi. Ammo Kolumb o'z kemalari bilan Atlantika okeanini kesib o'tdi va tasodifan Amerika qit'asini kashf qildi. Bu hodisa dunyo tarixini o'zgartirib yubordi – yangi qit'alar, xalqlar va imkoniyatlar ochildi.

Tavakkalchilik kosmosni o'rganishda yangi davrni boshlab berdi

1990-yillar boshlarida internetdan atigi bir nechta ilmiy markazlar foydalanar edi. AQSh hukumati uni omma uchun ochishga qaror qildi. Bu katta tavakkal edi – axborot xavfsizligi, noto'g'ri ma'lumotlar, jinoyatlar nazoratdan chiqishi mumkin edi. Ammo bu qaror bugungi zamonaviy raqamli dunyoning asosiga aylandi. Bugun internet, ta'lim, sog'liqni saqlash, savdo, ijtimoiy hayot va hatto siyosiy jarayonlarga katta ta'sir ko'rsatmoqda.

1960-yillarda AQSh va SSSR o'rtasida kosmik poyga avjiga chiqdi. NASA Oyga odam yuborish rejasini tuzdi. Bu juda xavfli va murakkab missiya edi. 1969-yil 20-iyul kuni Nil Armstrong Oyga qadam qo'ygan birinchi inson bo'ldi. Bu hodisa nafaqat ilm-fan, balki butun insoniyat tarixida olamshumul burilish bo'ldi. Tavakkalchilikka qaramay, bu muvaffaqiyat kosmosni o'rganishda yangi davrni boshlab berdi.

Tesla kompaniyasi asoschilaridan biri Elon Musk an'anaviy benzinli avtomobillar o'rniga to'liq elektr quvvatida ishlaydigan mashinalarni ishlab chiqishga qaror qildi. O'sha paytda elektr avtomobillar juda kam tarqalgan va texnologik imkoniyatlari cheklangan edi. Bu qaror tavakkal edi. Ammo Teslaning izchil ishlari natijasida bugun butun avtomobil sanoati elektrga o'tmoqda. Bu ekologik barqarorlik uchun katta qadam bo'ldi va avtomobil bozorida inqilob yasadi.

Britaniyalik olim Aleksandr Fleming laboratoriyasida tajriba olib borayotganda, tasodifan mog'or bakteriyalarni yo'q qilayotganini payqadi. Boshqa olimlar bu hodisaga e'tibor bermagan bo'lsa-da, Fleming tajribani chuqur o'rganishga qaror qildi – bu esa tavakkal edi. U penisillin nomli antibiotikni kashf etdi. Bugungi kunda antibiotiklar millionlab inson hayotini saqlab qolmoqda. Flemingning ushbu tavakkal tajribasi tibbiyot tarixida inqilob yasagan. Bunday misollarni esa yana-da ko'proq keltirish mumkin.

Teslaning izchil ishlari natijasida bugun butun avtomobil sanoati elektrga o'tmoqda.

Ushbu tatixiy misollardan ko'rinib turibdiki, tavakkalchilik har doim ham salbiy va har doim ham ijobiy oqibatlariga olib kelmas ekan. Biz esa butun hayotimiz davomida bir qancha qaror qabul qilishimiz va boshqalar qabul qilgan qarorlar ta'sirida qolishimiz mumkin. Boshqalar qarorlarining bizga ta'siri bizga tayyor tajriba vazifasini o'tab beradi. Ammo o'zimiz qabul qilishimiz kerak bo'lgan qarorlarning ehtimollarini tahlil qilib ko'rishimiz kerak. Demak, ba'zida tavakkalchilik qiyinchiliklar tug'dirishi, muvaffaqiyatsizlikka sabab bo'lishi bilan birga, kutilganidan ko'ra samaraliroq naf berishi ham mumkin. Tanlangan yo'l to'g'ri yoki xatoligini esa faqatgina bosib o'tgandan keyingina bilish mumkin. Xato qilishdan esa hech qachon qo'rqmaslik kerak.

Qaror oqibatlarini tahlil qilish deganda shuni nazarda tutish kerakki, birinchi navbatda qaror natijasida kutilayotgan muvaffaqiyatsizlikning eng yuqori va samaradorlikning eng quyi darajasini va bu natijalar bizga, atrofimizdagilarga qanday ta'sir o'tkazishi mumkinligini nazariy jihatdan hisoblab ko'rish kerak. Quyida turli sohalarga oid qarorlar tahlilini misollar tariqasida ko'rib chiqamiz:

Biznes va iqtisodiy sohadagi qarorlar:

Bilamizki, iqtisodiy qarorlar, asosan, moliyaviy holatlarga borib taqaladi. Bu esa qaror oqibatida moliyaviy zarar yoki daromad olib keladi. Foyda va zararining ehtimolini tahlil qilishda esa kutilayotgan zararining eng yuqori qiymati hamda foydaning eng quyi qiymatini inobatga olish kerak. Zarar natijasida eng ko'pi bilan qancha moliyaviy zarar ko'rishimiz va foyda olgan taqdirimizda kamida qancha foyda ko'rishimiz mumkinligini taxmin qilib ko'rish kerak.

Ijtimoiy va shaxsiy qarorlar:

Ijtimoiy yoki shaxsiy qarorlar qabul qilishda shuni inobatga olishimiz kerakki, bizning ushbu qarorimiz eng kamida qancha insonga ijobiy ta'sir o'tkazishi yoki eng ko'pi bilan qancha insonga salbiy ta'sir o'tkazishi mumkin.

Demak, qarorlar tahlilini shunday olib borishimiz zarur ekanki, salbiy oqibatlarning eng ko'p miqdorini va ijobiy oqibatlarning eng kam miqdorini hisoblab chiqish ayni muddaodir. Agarda kutilayotgan samaradorlik, sodir bo'lishi mumkin bo'lgan muvaffaqiyatsizlikka nisbatan ehtimoliy darajasi yuqori bo'lsa, bu qarorni tavakkaliga qabul qilish kerakdir. Shuni ham ta'kidlab o'tish kerakki, tavakkalchilik nisbatan mustaqillikdir. Ammo to'laqonli mustaqil bo'lish uchun doim tavakkal qilish kerak ekan, degan fikr ham noto'g'ri. Tavakkal qilishdan oldin esa albatta muvaffaqiyatning ehtimoliy darajasini tahlil qilib ko'rish hayotiy taqozodir.

Salbiy oqibatlarning eng ko'p miqdorini va ijobiy oqibatlarning eng kam miqdorini hisoblab chiqish ayni muddao.

Parviz ABDISHUKUROV
talaba

"SIYOSATGA O'ZIOISH" GA MAJBURMIZ!

*"Agar biz bugunni isloh qilishni
istasak, kelajak egalari - yoshlarga
bugun quloq tutishimiz kerak."*
BMTning "Yoshlar - 2030"
strategiyasidan

Yoshlarning siyosiy maydonda faol bo'lishi nafaqat shaxsiy o'sish, balki butun jamiyatning strategik yutug'idir. Siyosatga erta jalb qilingan yoshlar ertangi siyosiy yetakchilarga aylanadi. Ular qonun yaratishda, davlat boshqaruvida va ijtimoiy islohotlarda bevosita qatnashish orqali mas'uliyat, huquqiy ong va jamoaviy manfaatni mustaqil anglay boshlaydi.

Dunyo tajribasi shuni ko'rsatadiki, yoshlar ishtirok etgan siyosiy tizimlar – innovatsion, barqaror va xalqchil bo'ladi. Masalan, Germaniyada Jugendrat (Yoshlar kengashi) orqali har bir yirik qarorga yoshlarning fikri olinadi. Janubiy Koreyada esa siyosiy maktablarda yoshlar diplomatiya, texnologiya va boshqaruv bo'yicha tayyorlanadi. Bugun mana shunday ilg'or rivojlanayotgan yetakchi mamlakat yoshlarining siyosiy maydondagi faolligi, jamiyat o'zgarishining muhim katalizatori vazifasini bajarayotganiga o'zimiz guvoh bo'lyapmiz.

O'zbekiston bugun nafaqat iqtisodiy, balki siyosiy taraqqiyotning yangi bosqichida. Ushbu bosqichda yoshlarning ishtiroki chetda emas – markazda bo'lishini ta'minlash suv va havodek zarur. Davlatimiz rahbariyatining yuksak ishonchi va amaliy siyosiy irodaning namunasi sifatida 2020-yil 11-may kuni **O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis Qonunchilik Palatasi huzurida Yoshlar parlamenti** tashkil etildi. Bu oddiy tashkiliy struktura emas, balki butun bir avlodning ovozi, orzusi va ijtimoiy mas'uliyatining konstitutsiyaviy timsolidir.

Yoshlar parlamenti balandparvoz so'zlaydigan yoshlar minbari emas, aksincha, hal qiluvchi institutlarga bevosita kuchli fikr va dalil bilan ta'sir o'tkazuvchi, qonunlar taqdirini shakllantiruvchi ijtimoiy kuchdir. Bu parlament orqali 150 nafar iqtidorli, ilg'or tafakkurli va tashabbuskor yoshlar mamlakat siyosiy hayotiga bevosita kirib kelmoqda.

Har bir a'zo – jamiyatning turli qatlamlaridan saylangan, o'z tengdoshlari ishonchini qozongan, liderlik salohiyatiga ega yosh yetakchidir. Yoshlar Parlamenti a'zolari nafaqat yoshlar muammolarini aytadi, balki qonun loyihalarini ishlab chiqish, parlament nazoratida ishtirok etish, dolzarb ijtimoiy muammolarga yechim taklif qilish orqali jamiyatga bevosita ta'sir o'tkazadi. Shu tariqa, yoshlar faqat kelajak emas, balki **bugunning faol siyosiy subyekti** ekanini isbotlaydi.

Yoshlar parlamenti – qonunchilik maktabi, yetakchilik sabog'i va o'zgarishlar maydoni. Bu safda saralab olingan yoshlar ta'lim, sog'liqni saqlash, sun'iy intellekt, ekologiya, inson huquqlari kabi strategik yo'nalishlarda siyosiy bilim va amaliy tajriba orttirmoqda. Shu bois, bugunning yosh parlamentariysi – ertangi siyosatchi, islohotchi, davlat arbobi sifatida shakllanadi.

Yoshlar parlamenti balandparvoz so'zlaydigan yoshlar minbari emas.

BMT tomonidan qabul qilingan “Yoshlar 2030” global strategiyasida yoshlar siyosiy jarayonlarda yetakchi bo'lishi kerakligi qat'iy ta'kidlanadi. Chunki yoshlar jamiyatning eng faol, zamonaviy bilimlarga va eng katta motivatsiyaga ega qatlamidir. BMT barcha davlatlarga quyidagi yo'nalishlarni faol qo'llab-quvvatlashni tavsiya qilgani ham bunga yaqqol misoldir:

- yoshlarni qonun chiqarish, nazorat va boshqaruv tizimiga integratsiya qilish;
- yosh yetakchilarni siyosiy maktablarda tayyorlash;
- yoshlar muammolarini siyosiy kun tartibiga olib chiqish.

Bu tamoyillarni amalda qo'llangan ilg'or davlatlar orasida Finlandiya, Germaniya, Janubiy Koreya, Rossiya, Keniya kabi mamlakatlar bor. Ular yoshlar orqali siyosatga yangilanish, jamiyatga ishonch va davlatga sodiqlik olib kirishga erishmoqda. O'zbekiston ham bugun mana shu zamonaviy yo'ldan borayotgan mamlakatlardan.

Yoshlar siyosatining ijtimoiy effekti: ishonch, barqarorlik, yangilanish. Yoshlar parlamenti jamiyatga qanday foyda beradi? Bu savolga quyidagi uch jihatdan javob berishga harakat qilamiz:

1. **Huquqiy ong va siyosiy savodxonlik oshadi** – yoshlar qonunchilik mohiyatini tushunadi va ongli fuqarolikka o'tadi.

2. **Demokratik islohotlar ildiz otadi** – yoshlarning ishtiroki oshkoralik, javobgarlik va ochiqlikni kuchaytiradi.

3. **Liderlar maktabi shakllanadi** – bu tuzilma orqali ertangi deputatlar, vazirlar, xalqaro muzokarachilar yetishib chiqadi.

Bundan tashqari, yoshlarning bevosita siyosiy ishtiroki orqali davlat siyosatida **tenglik, inklyuzivlik, generatsiyalararo dialog** mustahkamlanadi. Bu esa uzoq muddatli barqarorlikning kafolatidir. Yoshlar parlamenti orzu emas, haqiqatga aylangan kelajak. U tufayli kuchli siyosiy iroda, yoshlar salohiyatiga bo'lgan ishonch va xalq bilan davlat o'rtasidagi ko'prik bunyod etiladi.

Yoshlar parlamenti orzu emas, haqiqatga aylangan kelajak.

Bugungi globallashuv va tezkor islohotlar davrida yoshlarning siyosiy sahnadagi ishtiroki ixtiyoriy emas, zarurat. Chunki kelajak ustida qaror qabul qilinayotgan har bir qonun, har bir tashabbusda yoshlar fikri bo'lmasa, u kelajak uchun emas, o'tmish uchun yoziladi.

Yoshlar parlamenti bugun biz yoshlarga tarixiy imkoniyat eshigini ochmoqda. Bu minbar faqat balandparvoz nutqlar uchun emas, balki o'zimiz va jamiyat uchun real yechimlar taqdim etadigan, kelajak siyosatini loyihalovchi platformadir.

Yoshlar parlamenti a'zolari, nafaqat o'z tengdoshlarining vakillari, balki jamiyat o'zgarishining katalizatori bo'lishiga ishonamiz.

Marjonaxon JO'RAQULOVA

Oliy Majlis Qonunchilik Palatasi huzuridagi Yoshlar Parlamentining "Fan, ta'lim, madaniyat, turizm va sport masalalari" Qo'mitasi raisi o'rinbosari

BOLALAR BROYLER JO'JALAR EMAS!

“**B**oshqa bolalarga o'xshamaysan!” – bu iborani har kuni yuzlab, minglab bolalar eshitadi. Ba'zilar buni odatiy tanbeh deb qabul qiladi, boshqalar esa umr bo'yi unutolmaydigan ruhiy jarohat sifatida yuragida saqlaydi. Aslida, bu birgina jumla emas. Bu – butun bir noto'g'ri ta'lim-tarbiya tizimining, noto'g'ri yondashuvning, tushunmagan, tinglamagan va his qilmagan jamiyatning aksi. Biz farzandlarimizdan, o'quvchilardan yoki umuman bolalardan bir xil xatti-harakatni kutamiz. Bir xil intizom, bir xil o'qish, bir xil natijalar... Go'yo barcha bolalar bir qolipda quyilgandek. Aslida hech qaysi bola boshqasiga o'xshamaydi. Har birining psixologiyasi oddiy “yosh bosqichlari” emas, balki murakkab, o'ziga xos va doimiy ravishda rivojlanib boruvchi ichki olamdır.

Ilm nima deydi?

Mashhur fransuz psixologi Jan Piaje bolalar tafakkurini chuqur o'rganib, shunday xulosaga kelgan: “Har bir bola – o'z dunyosining quruvchisidir.” Bu so'zlar shunchaki poetik ibora emas, balki ilmiy haqiqatga asoslangan fikr. Chunki bolaning psixologik shakllanishiga quyidagilar bevosita ta'sir ko'rsatadi:

- Ijtimoiy muhit – oila, bog'cha, mahalla, maktab;
- Shaxsiy tajriba – boshdan kechirilgan voqealar, ruhiy sinovlar;

Boshqacha aytganda, bola tirik organizm, u robot emas. Bir xil dastur bilan yurmaydi. Har birining his qilishi, tushunishi, qayg'urishi, sevishi ham har xil. Rus psixologi Lev Vygotskiy ham bu borada asosli fikr bildiradi: "Bir oilada ulg'aygan ikki farzandning ham rivojlanish tezligi, emotsional reaksiyasi, stressga chidamliligi bir xil bo'lmaydi". Bu ilmiy fakt. Ammo amalda biz buni qabul qilamizmi?

Psixolog Gulruxshona shunday voqeani eslaydi: "Bir gal egizak bolalar bilan ishlagandim. Biri har bir topshiriqda mukammallikka intilar, tanbehga sezgir edi. Ikkinchisi esa xotirjam, xatolarni hazilga yo'yardi va juda ehtiyotsiz bo'lgan. Tarbiya bir xil, sinf bir xil, hatto genetik yaqinlik ham bor. Ammo ularning dunyoni qabul qilishi butkul boshqacha edi". Bu misol ochiq-oydin ko'rsatadiki, psixologik rivojlanishda genetik yaqinlikdan ko'ra, individual xususiyatlar muhimroq.

Bugungi kunda O'zbekistondagi ko'plab maktablarda quyidagi holatlar oddiy holga aylangan:

"Uyga vazifani xato qildingmi? O'tir joyingga, bahong – 2!"

"Partadoshing har kuni 5 oladi, sen-chi?"

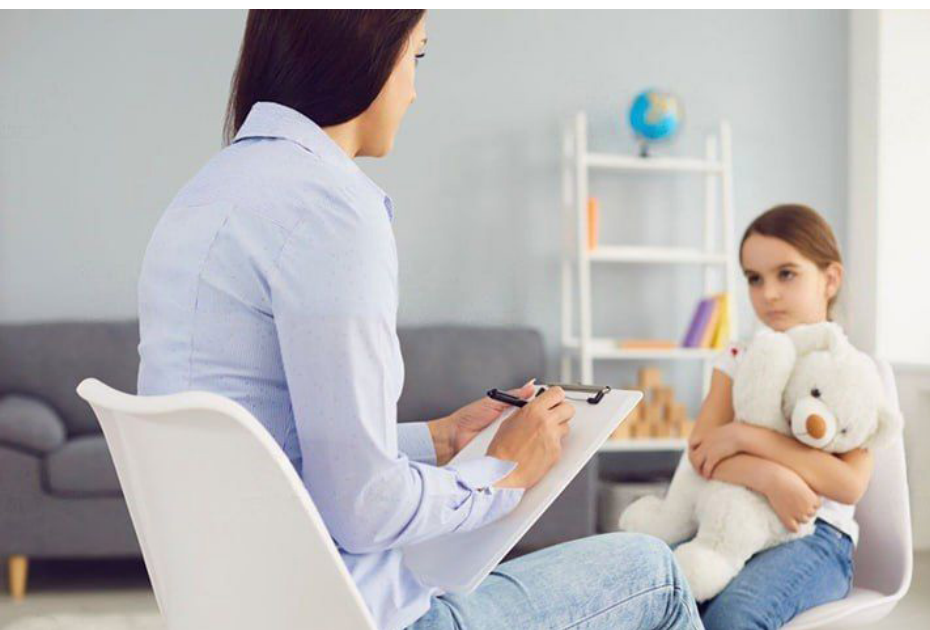
"Bor oxirgi qatorga o'tir, gapirma!"

Bu gaplar tarbiya vositasidek ko'rinsa-da, amalda bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini yemiradi. Psixolog Humoyun Yo'ldoshev ta'kidlaganidek: "Bolani boshqa bola bilan solishtirish – o'ziga bo'lgan ishonchni yemiradi. Bu esa keyinchalik ijtimoiy ajralish, tajovuzkorlik yoki ichki tortinishga olib keladi."

"Bolani boshqa bola bilan solishtirish – o'ziga bo'lgan ishonchni yemiradi."

Xorij tajribasini kuzatsak. Bugungi kunda Finlyandiyada har bir bola uchun individual rivojlanish xaritasi tuziladi. Har bir o'qituvchi o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlarini, bilim olish uslublarini, psixologik holatini chuqur o'rganadi. AQShda esa bolalar umumiy standartlarga emas, o'zining shaxsiy qiziqishi va imkoniyatlariga mos natijalar asosida baholanadi. Savol tug'ildi: bizda-chi? Rivojlanayotgan, zamonaviy jamiyatga intilayotgan O'zbekistonda bu kabi ilg'or yondashuvlar qachon amaliyotga joriy etiladi? Nega hanuzgacha ba'zi maktablarda o'quvchiga "men aytdim – bo'ldi" yondashuvi hukmron? Maktablardagi ayrim psixologlarning o'zlari ham psixologga muhtoj. Chunki bolaning qalbini tushunish uchun avvalo insoniylik, yurak bilan eshitish va empatiya zarur. Shundagina psixologiya shunchaki ilm emas, hayotdagi eng muhim qadriyatlardan biriga aylanadi: insonni inson sifatida ko'rish san'atiga.

Mening shaxsiy tajribamda ham bunga o'xshash holatlar bo'lgan. Maktabda kichik jussam sabab orqa partaga o'tirishga majbur bo'lganman va natijada doskani yaxshi ko'rmasdim, o'qituvchining yuz ifodalarini kuzatolmasdim. Lekin eng og'ir zarba bu emas edi – eng og'iri, “orqada faqat sust o'quvchilar o'tiradi” degan iborani eshitganim bo'lgan. Aynan shu so'z o'zimga bo'lgan ishonchimni sindirgan, o'z ustimda ishlashga bo'lgan rag'batimni so'ndirgandi. Bu holat faqat mening boshimdan o'tmagan – minglab bolalar har kuni ana shunday noto'g'ri yondashuv qurboniga aylanmoqda. Agar biz har bir bolaga shaxs sifatida qarasadik, undagi betakrorlikni ko'rgan bo'lardik.

Ayrim psixologlarning o'zlari ham psixologga muhtoj.

Yondashuv shunchaki tarbiya masalasi emas, balki jamiyatning ma'naviy darajasi, madaniyati va kelajakka bo'lgan mas'uliyatining o'lchovidir. Afsuski, hozirgi ta'lim tizimimizda bolaga “inson” emas, “natija ko'rsatuvchi vosita” sifatida qaralmoqda. Baholar, reytinglar, olimpiada g'olibliklari – bular ham kerak, ammo butun ta'limni shu mezonlarga bo'ysundirish bolalarning shaxsiy rivojiga putur yetkazadi. Bola qanday fikrlaydi, nima his qiladi, nimalarga qiziqadi – bu savollar ko'pincha e'tibordan chetda qoladi. Maktablarda ustozlar, ayrim holatlarda esa ota-onalar bolaning o'zini emas, natijasini muhokama qilishga o'rganib qolgan. “Nechchi baho olding?”, “Nega qo'shnining bolasi senden yaxshiroq?” degan savollar bolaning shaxsiy xususiyatlarini emas, faqat ko'rinadigan natijani o'lchaydi. Bu esa bolaning o'zini boshqalar bilan solishtirishga, ichki ishonchini yo'qotishiga olib keladi. O'quvchining psixologik holati, bilimni qanday qabul qilayotgani emas, balki tezroq mukofot olishga intiladigan mexanik faoliyat asosiy mezonga aylanadi. Natijada, ijodiy fikrlovchi, o'z yo'lini izlaydigan, mustaqil qaror chiqaradigan bola emas, balki “aytilganni qiladigan”, xatolardan qo'rqadigan, tashabbus ko'rsatmaydigan bolalar yetishib chiqadi.

Egizaklar ham bir xil emas – ularning dunyoni idrok etishi, o'zini ifoda etish uslubi, his-tuyg'ulari farqlanadi. Shu sababli, bir sinfda o'tirgan, bir xil darslarni eshitayotgan bolalarga ham bir xil yondashuvni qo'llash katta xato. Finlyandiyada har bir bola uchun individual rivojlanish xaritasi tuziladi. Bola nimani yaxshi ko'radi, nimaga moyil, qanday sharoitda yaxshi o'zlashtiradi – aynan shunga qarab ta'lim beriladi. Natijada bola o'z imkoniyatini to'liq ro'yobga chiqaradi. Bizda esa ba'zida bola "har xil bo'lish"ga haqqi yo'qdek muomala qilinadi. Jamoaviy fikrlash talabi o'z o'rnida, ammo bu degani – barcha bir xil o'ylashi, his qilishi, harakat qilishi kerak degani emas. Alloh insonni har xil yaratgan bo'lsa, biz uni nima uchun bir qolipga tiqishga urinamiz? Bu noto'g'ri yondashuv ko'p hollarda ichki ishonchsizlik, passivlik va hatto tajovuzkorlik shaklida namoyon bo'ladi. Chunki bolaning tabiiy salohiyati siqiladi, orzusiga erishishga emas, kimgadir yoqish uchun intilishga majbur bo'ladi.

Eng og'iri, "orqada faqat sust o'quvchilar o'tiradi" degan iborani eshitganim bo'lgan.

Endi asosiy savol: biz bunga qachon barham beramiz? Nafaqat tizim darajasida, balki oilada, sinfonada, har bir insoniy munosabatda bolaga "inson" deb qarashni qachon boshlaymiz? Biror bola adashsa, uni haqorat qilish o'rniga tushunishga, eshitishga, sabr bilan yo'l ko'rsatishga tayyormizmi? Shu masalada ham ota-onalar, ham ustozlar o'z ustida ishlashi kerak. Chunki farzandga faqat maktab emas, eng avvalo atrofdagi katta insonlarning qadriyatlarini, ohanglarini, muomalasi ta'sir qiladi.

Xulosa aniq: har bir bola o'z dunyosining egasi. Uni tushunish shunchaki pedagogik yondashuv emas, balki insoniylik masalasi. Biz taqqoslashni emas, tushunishni o'rgansak, buyruq berishni emas, tinglashni odat qilsak, bolani majburlashni emas, imkon yaratishni afzal ko'rsak, shunda psixologiya hayotga kiradi. Va eng asosiysi: biz insonni inson sifatida ko'rishni o'rganamiz.

Tilov BOBOYEV

O'ZINGIZNI BAXTSIZ HIS QILMAYAPSIZMI?

Mustafo MURODOV,
talaba:

– Ijtimoiy tarmoqlar juda katta auditoriya. Shu sababli u yerdagi hamma kontent ham ko'ringani kabi bo'lavermasligi mumkin. Nazarimda, ko'rilgan videolar yoki postlardan qanday xulosa chiqarish har kimning dunyoqarashi bilan bog'liq masala. Kimdir motiv olsa, kimdir bosimni his qiladi.

Zilola ISOQOVA,
talaba:

– Ijtimoiy tarmoqlarda kuzatganlarim menga bosim o'tkazmaydi, aksincha, ko'proq ilhom beradi. Masalan, kimdir chet elda o'qiyotganini ko'rsam, "men ham shunday qilolaman-ku" degan fikr tug'iladi. Albatta, hamma imkoniyat darajasi turlicha, lekin orzu qilish va unga intilish uchun har doim imkon topsa bo'ladi. Men uchun bunday postlar hayotimni chiroyliroq qilish uchun bir turtki, xolos. Shuning uchun ularga nisbatan hech qanday salbiy fikrim yo'q.

SAVOL:

**IJTIMOIIY
TARMOQLARDA
KO'RAYOTGANINGIZ
"IDEAL HAYOT"
SIZGA BOSIM
O'TKAZMAYDIMI?
BUNGA
MUNOSABATINGIZ
QANDAY?**

Shoiraxon UMMATOVA,
talaba:

– Men ijtimoiy tarmoqlardagi “ideal hayot”larga ko‘proq tanqidiy qarayman. Chunki ko‘pincha odamlar faqat hayotining yorqin tomonini ko‘rsatadi, bu orqali muammolarni yashirishga uringandek tuyiladi menga. Bosim emas, aksincha, achinish hissi paydo bo‘ladi, sababi hayot va internet umuman boshqa-boshqa olam deb bilaman. Axir kamera qarshisiga chiqib kulib berganing bilan birov kelib muammolaringni hal qilib ketmaydi-ku! Shaxsan, men uchun haqiqiy hayot bu kameradan tashqaridagi oddiy, samimiy lahzalardir.

Ulug‘bek USMONOV,
talaba:

– Ijtimoiy tarmoqlardagi “ideal hayot” menga bosim o‘tkazmaydi. Chunki internetda odamlar, asosan, hayotining yorqin qismini ulashadi. To‘g‘ri, ba‘zan havas qilaman, lekin o‘zimni solishtirishga urunmayman. Aksincha, “agar ular uddalasa, men ham qila olaman” degan fikr uyg‘otadi. Ammo bu kabi kontentlarni ham yoqlamayman, chunki tangananing bir tomonini ko‘rsataverish, ikkinchi tomon ham borligini unuttirib yuborishi mumkin. Bu kimning qanday qabul qilishiga bog‘liq.

Muhammadrizo ADHAMOV,
talaba:

– To‘g‘risini aytsam, avvallari instagramda “ideal hayot”ni ko‘rsatib maqtanayotganlar va o‘zimni solishtirib qo‘yardim. Bu paytda biroz bosim seziladi, chunki ishlar mendan boshqa hammada yaxshidek ko‘rinadi. Lekin vaqt o‘tib tushundimki, bu noto‘g‘ri. Chunki har kimning yo‘li va imkoniyati boshqacha. Hozir esa bunday postlarni kuzatishdan ko‘ra, o‘z maqsadlarimga e‘tibor berishga harakat qilyapman. Chunki haqiqiy yutuq ijtimoiy tarmoqlarda emas, balki o‘z hayotimda bo‘lishini afzal bilaman.

Azimjon NORQULOV,
talaba:

– Ochig‘i, men ijtimoiy tarmoqlarga ko‘p vaqt sarflashni yoqtirmayman. Uning o‘rniga kitob o‘qish, sport bilan shug‘ullanish yoki biror boshqa foydali yumush bilan mashg‘ul bo‘lishni afzal ko‘raman. Shu yumushlarni kontentida olib chiqqanlarning hammasi rost ekaniga ham ishonmayman, chunki tushlik vaqtigacha uxlaydigan bir tanishingizning ertalabki badantarbiya mashg‘ulotlarini blogiga joylagani ko‘rsangiz, ensangiz qotishi tabiiy.

ILMIY MUHITDAGI QUROLLAR

QAYDASAN, YAPONIYA?

Men Ixtiyorjon Hamdamov, Buxoro viloyati Buxoro tumanida tug'ilib o'sganman. Hozirgi kunda Tokyo Fan Institutining (Tokyo Institute of Science) Yurak qon tomir kasalliklari bo'limi 3-bosqich doktoranti sifatida tahsil olyapman. Bolalik davrlarim kindik qonim to'kilgan jonajon Buxoromda o'tgan. Oddiy, ammo mehrga boy oilada ulg'aydim. Oilamizda ta'lim va mehnat qadriyatlarini birinchi o'rinda bo'lgan. Shu muhit mening ilm va kasb tanlashimda katta ta'sir ko'rsatgan.

Oliy ta'limning ilk bosqichini Buxorodavlat tibbiyot institutining davolash ishi fakultetida yakunladim. O'qish davomida ustozlarim bilan birgalikda o'tkazilgan tajribalar, talabalar ilmiy jamiyatlari hamda mahalliy va xalqaro konferensiyalarda faol qatnashish ilmiy izlanishlarga bo'lgan qiziqishimni yana-da kuchaytirdi. Xorijda o'qish haqida jiddiy o'ylar IELTS sertifikatini qo'lga kiritganimdan so'ng boshlandi. Shu davrda men bakalavr bosqichidagi talabalar o'rtasida Islom Karimov nomidagi davlat stipendiyasi sohibi bo'ldim. Albatta, har bir katta-yu kichik yutuqlarimdan kuch olaman. Shuningdek, stipendiant bo'lishim ham oldinga intilishim uchun yana bir turtki bo'ldi. Ammo to'satdan boshlangan COVID pandemiyasi sababli bakalavriatni muddatidan oldin yakunlashimizga to'g'ri keldi. Natijada, men Buxoro tuman tibbiyot birlashmasida tez yordam shifokori sifatida faoliyat boshladim. Ish bilan band bo'lsam-da, magistratura bosqichini chet elda o'qish bo'yicha e'lonlarni muntazam

balki butun dunyoda erta o'limning eng asosiyl sabablaridan biri ekanini anglagach, kardiologiyaga qiziqishim yana-da ortdi. Qolaversa, O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan "Heart Team Uzbekistan" jamoasining bu sohani tanlashimga ta'siri katta bo'ldi. Ular so'nggi yillarda mamlakatimiz kardiologiya sohasida katta yangilanishlarga hissa qo'shishdi, ko'plab konferensiyalar, jonli amaliyotlar (live caselar), workshoplar tashkil qilishdi. Ana shu harakatlar va ilmiy muhit menga ham ilhom bo'lib, kardiologiyani tanlashimda yana bir turtki berdi.

YOSH OLIMLAR OLDIDAGI QIYINCHILIKLAR

Hozirgi vaqtda mening PhD bosqichidagi izlanishlarim o'tkir miokard infarkti (STEMI) bilan kelgan bemorlarda koronar intervensiyalarni yana-da

kuzatishda davom etardim. Aynan shu jarayonda ko'plab loyihalar qatori JICA (Yaponiya xalqaro hamkorlik tashkiloti) grantiga ham ariza topshirdim va nihoyat muvaffaqiyatli javob oldim. 2021-yil aprel oyida Yaponiyaning poytaxti Tokyo shahridagi nufuzli Tokyo stomatologiya va tibbiyot universiteti (Tokyo Medical and Dental University)da magistratura bosqichida o'qishimiz onlayn boshlandi, yana pandemiya sababli. Oradan 3 oy o'tibgina iyun oyida o'qishni oflayn davom ettirish uchun Yaponiyaga jo'lab ketdim...

ENG QIYIN QAROR...

Avvalo, shuni tan olish kerakki, tibbiyot talabasi uchun birinchi kundan to bitirguniga qadar qaysi mutaxassislikni tanlash masalasi eng qiyin qarorlardan biridir. Men ham talabalik yillarimda turli sohalarida amaliyot qildim, har bir yo'nalishda o'ziga xos jihatlari va qiyinchiliklarni ko'rdim. Shu jarayonda yurak-qon tomir kasalliklari bilan tez-tez to'qnash kelishim, yosh bemorlarda ham bunday tashxislar ko'pligi meni chuqur o'ylantirdi. Bu kasalliklarning nafaqat O'zbekistonda,

samarali qilishga qaratilgan. Xususan, ikki ilg'or texnologiya – OCT (optical coherence tomography) va IVUS (intravascular ultrasound) yordamida angioplastika jarayonlarini solishtirib, ularning klinik natijalarini tahlil qilyapmiz. Maqsadim bu texnologiyalar yordamida bemorlarda uzoq muddatli natijalarni yaxshilash va asoratlarni kamaytirishdir. PhD bosqichida yosh olim uchun eng katta qiyinchilik bu – ilmiy ish, klinik faoliyat va shaxsiy hayotni muvozanatda ushlash. Yana bir muhim jihat – xalqaro ilmiy maqolalarni talab darajasida yoza olish, statistik tahlillarni chuqur o'zlashtirish va vaqtini to'g'ri taqsimlash.

O'ZBEK VA YAPON TA'LIMI HAQIDA

Yaponiyada ta'lim va ilmiy muhit juda aniq tizimlashtirilgan hamda yuqori sifatli texnologiyalar bilan jihozlangan. Har bir laboratoriya zamonaviy uskunalar bilan to'liq ta'minlangan, ilmiy ishlar qat'iy metodologiya asosida olib boriladi. Talabalar va yosh olimlardan intizom, aniq natija va yuqori mas'uliyat talab qilinadi. O'zbekistondagi ta'limda ham aytishga arzigulik o'ziga xos kuchli jihatlar bor, albatta. Bizda ustoz-shogird an'anasi, fidokorlik va insoniylik juda yuqori qadrlanadi. Biroq ilmiy infratuzilma va texnik jihozlanish tarafidan yana-da rivojlanishga ehtiyojimiz bor deb o'ylayman. Shu sababli Yaponiyadagi tajribam menga kelajakda o'zbek ilm-fanini rivojlantirish, yangi bosqichga olib chiqish uchun dasturulamali bo'lib xizmat qilishidan umidvorman. Ayniqsa, men Yaponiyada olgan tajribamni Vatanimdagi yosh kardiologlar bilan bo'lishib, ular uchun ham yangi imkoniyatlar yaratishni niyat qilganman.

Xorijdagi tengdosh

TASAVVURLAR VA TAASSUROTAR

Yaponiya – butunlay boshqa madaniyat, boshqa turmush tarzi. Eng katta qiyinchilik, albatta, til masalasi bo'ldi. Ingliz tilini bilishim menga ko'p yordam berdi, lekin aksariyat hollarda yapon tilini bilmay turib to'liq muloqotga kirishish mushkul. Shuningdek, madaniyatdagi farqlar juda ko'p, ularning haddan ziyod kamtarligi, vaqtga qat'iy amal qilishi, odamlarning juda tartibli hayot kechirishi boshida biroz hayratli tuyuldi. Yaponlarning halolligi, ishga bo'lgan yondashuvi, vaqtini qadrlashi menda juda yaxshi taassurot qoldiradi. Shu bilan birga, eng ko'p yoqqan jihatlardan biri odamlarning o'zaro hurmat bilan muomala qilishi va hech kimning mehnati qadrsiz qolmasligi. Ammo yoqtirmagan tomonlarim ham yo'q emas. Ular ishga ortiqcha berilib ketadi va oila uchun yetarlicha vaqt ajratishmaydi. Yana odamlar orasidagi hissiyotlarni kam ifodalash bizning o'zbekcha samimiyatga o'rgangan odam uchun qiyinroq. Borganimdan so'ng guvoh bo'lganlarim tasavvurlarimdan ko'ra ham ancha mukammalroq bo'ldi. Xususan, sog'liqni saqlash tizimining deyarli mukammal yo'lga qo'yilganligi, tibbiyot sohasida eng so'nggi, yuqori aniqlikda ishlaydigan texnologiyalar, robotlashgan xizmat ko'rsatish jarayonlari, bularning hammasi orqali "ertangi kunimiz qanday bo'lishi kerak?" degan savollarimga javob topgandek bo'ldim. Qolaversa, Yaponiyada chet ellik talabalar, jumladan, o'zbek talabalariga ham juda iliq munosa-

batda bo'lishadi. Bizni mehnatkash, intiluvchan xalq sifatida bilishadi va yordam berishga harakat qilishadi. Ilmiy muhitda esa millatga emas, natijaga qarashadi, ya'ni kim mehnat qilsa, o'sha natijaga erishadi.

KARDIOLOGIYA

Afsuski, bugungi kunda yurak-qon tomir kasalliklari butun dunyoda eng yetakchi o'lim sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Bu masalaning dolzarbligi menga ikki karra mas'uliyat yuklaydi. Chunki shifokor sifatida men faqat bemorni davolash emas, balki kasalliklarning oldini olish, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishga ham hissa qo'shishim zarur deb bilaman. Shu bois men ilmiy izlanishlarim orqali yangi diagnostika va davolash usullarini joriy etish, ularni O'zbekistonda ham tatbiq qilishni asosiy vazifam deb hisoblayman. Kelajakda yosh kardiologlar uchun zamonaviy ilmiy maktab yaratish, xalqaro tajribani vatanimizga olib kirish va bemorlar uchun yana-da samarali davolash imkoniyatlarini taqdim etishni maqsad qilganman.

BIRINCHI QADAM MUHIM!

Avvalo, xorijda o'qish katta imkoniyat, lekin bir vaqtning o'zida katta mas'uliyat ham demakdir. Shuning uchun yoshlar, birinchi navbatda, tilni mukammal o'rganishga e'tibor qaratishlari kerak. Chunki ilmiy muhitda asosiy qurol bilim va til. Ikkinchi jihat – sabr va qat'iyat. Chet elda o'qiyotganda ko'plab qiyinchiliklar yuzaga keladi. Masalan, madaniyatlar farqi, yolg'izlik, bosim, mas'uliyat va hokazo... Ammo maqsad aniq bo'lsa, bularning hammasini yengib o'tish mumkin. Shuningdek, yoshlar oilaviy

qo'llab-quvvatlashning qadriga yetishlari kerak. Boshdan kechirganlarim asosida ayto'lamanki, yoningizda sizni tushunadigan va ruhiy kuch beradigan inson bo'lsa, hamma narsa ancha osonlashadi. Yoshlar uchun yana bir maslahatim shuki, imkoniyatlardan qo'rqmaslik, loyihalarga hujjat topshirish, grantlarni izlash va o'z ustida tinimsiz ishlash kerak. Chunki orzularni amalga oshirish uchun eng muhim narsa birinchi qadamni tashlashdir.

KELGUSIDA

Kelgusi rejalarim ikki yo'nalishda shakllangan. Bir tomondan, Yaponiyada olgan bilim va tajribamni yana-da chuqurlashtirish, ilmiy loyihalarni davom ettirish va xalqaro hamkorlikni kengaytirish niyatim bor. Chunki bu tajriba menga xalqaro ilmiy maydonda o'z o'rnimni topishga yordam beradi. Eng asosiy maqsadim esa yurtga qaytib, o'zimizda kardiologiyani yangi bosqichga olib chiqish. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, yosh mutaxassislar uchun imkoniyatlar yaratish va xalqaro standartlarga mos ilmiy maktab barpo etishdir.

(“O'zbekiston talabasi” uchun Yaponiyadan maxsus)

YO'QOLIB BORAYOTGAN HAYOT

**YOXUD BIOXILMA-
XILLIK INQIROZI
INSONIYATGA
QANDAY TAHDID
SOLMOQDA?**

Har yili 2001-yildan beri 22-mayda Butunjahon biologik xilma-xillik kuni nishonlaniladi. Ushbu kun BMT Bosh Assambleyasi tomonidan 1994-yilda qabul qilingan Biologik xilma-xillik to'g'risidagi konvensiyasi (BTK) ishtirokchilari tavsiyasiga asosan 1995-yilda maxsus qaror e'lon qildi.

Biologik xilma-xillik bugungi kunda kamayib borayotgani, ya'ni o'simliklar nobud bo'lib, hayvonlar va o'rmonlar Yer yuzidan yo'qolib ketayotgani fojiali-dir. Buning asosiy sababi – insoniyatning tabiatga shafqatsiz munosabatida namoyon bo'ladi.

TASAVVUR QILING...

Tasavvur qiling, bir kun ertalab uyg'onsangiz va siz bilgan dunyo o'zgarib ketgan bo'lsa: qushlar sayramasa, daraxtlar meva bermasa, o'simliklar gul-lamasa, changlatuvchi hashoratlar yo'qolib, havoni quyuq tutun qoplab, yoqimsiz iflos hid taralsa, suv esa bemaza, hayotbaxsh emas. Bular fantastika emas – biologik xilma-xillikning kamayishi natijasida yaqin kelajakda yuz berishi mumkin bo'lgan real ssenariy-dir.

Dunyoda har 10 ming yilda yo'qoladigan hayvon yoki o'simlik turi hozir har kuni yo'qolmoqda. Bir sutkada o'rtacha 100 dan ortiq turning yer yuzida mavjudligi butunlay nihoya topayapti. Bu – biologik favqulodda holat.

BIOXILMA-XILLIK NEGA MUHIM?

Bioxilma-xillik – Yer yuzida mavjud barcha tirik mavjudotlar: o'simliklar, hayvonlar, zamburug'lar, mikroorganizmlarning xilma-xilligi va ular yashaydigan muhitdir. Tabiatda hamma narsa bir-biriga bog'liq: asalarilar changlatmasa – mevalar yetilmaydi, baliqlar yo'qolsa, suv ekotizimi buziladi, daraxtlar bo'lmasa – havo tozalanmaydi. Bu sistemaning buzilishi inson hayoti uchun ham xavfli.

**Dunyoda har 10 ming yilda
yo'qoladigan hayvon yoki o'simlik turi
hozir har kuni yo'qolmoqda.**

HOZIRGI VAZIYAT

- Yer yuzidagi mavjud turlarning 1 millioni yo'qolish xavfi ostida (BMT ma'lumotlari).
- 2020-yildan buyon insoniyat o'rmonlarning 10 foizini yo'qotdi.
- Orol dengizi fojiasi – bu mintaqaviy ekologik inqiroz emas, balki global saboq. Uning qurishi bilan minglab o'simlik va hayvonlar yo'qoldi, odamlar kasallik va iqtisodiy muammolar girdobiga tushdi.

TURLAR YO'QOLSA, BIZGA NIMA BO'LADI?

Bu savol ko'p odamni o'ylantirmaydi. Ammo haqiqat shuki – inson hayoti bevosita bioxilma-xillikka bog'liq. Bu borada quyidagi misollarga e'tiboringizni qaratamiz:

- Oziq-ovqat xavfsizligi: har 3 dona iste'mol qiladigan oziq-ovqat mahsulotimizdan biri changlatuvchi hashorotlar ishtirokida hosil bo'ladi, ular yo'qolsa – ovqat yo'q.

- Dori vositalari: dunyodagi dorilarning 50 foizdan ortig'i o'simlik yoki hayvon tarkibiy qismlaridan yaratilgan, har bir yo'qolgan tur – ehtimoliy shifoning yo'qolishidir.

- Iqlim barqarorligi: o'rmonlar zararli gazlarni yutib, atmosferani muvozanatda ushlab turadi, daraxtlar kesilsa – global isish tezlashadi.

- Kasalliklar xavfi: ekotizim buzilganda virus va bakteriyalar insonlarga yaqinlashadi, koronavirus pandemiyasi shunday tabiiy muvozanat buzilishi natijasi edi.

Changlatuvchi hashorotlar yo'qolsa – ovqat yo'q.**CHORAMIZ BORMI?**

Bu yo'qotishlarga nimalar sabab bo'layapti? Albatta, o'rmonlarning kesilishi, qishloq xo'jaligi bosimi, noqonuniy ov va savdo, plastik chiqindilar va kimyoviy ifloslanish hamda iqlim o'zgarishi.

Bioxilma-xillikni saqlash faqat ekologlarning ishi emas. Bu barchamizga tegishli. Buning uchun bir nechta amaliy choralarni ko'rish kerak:

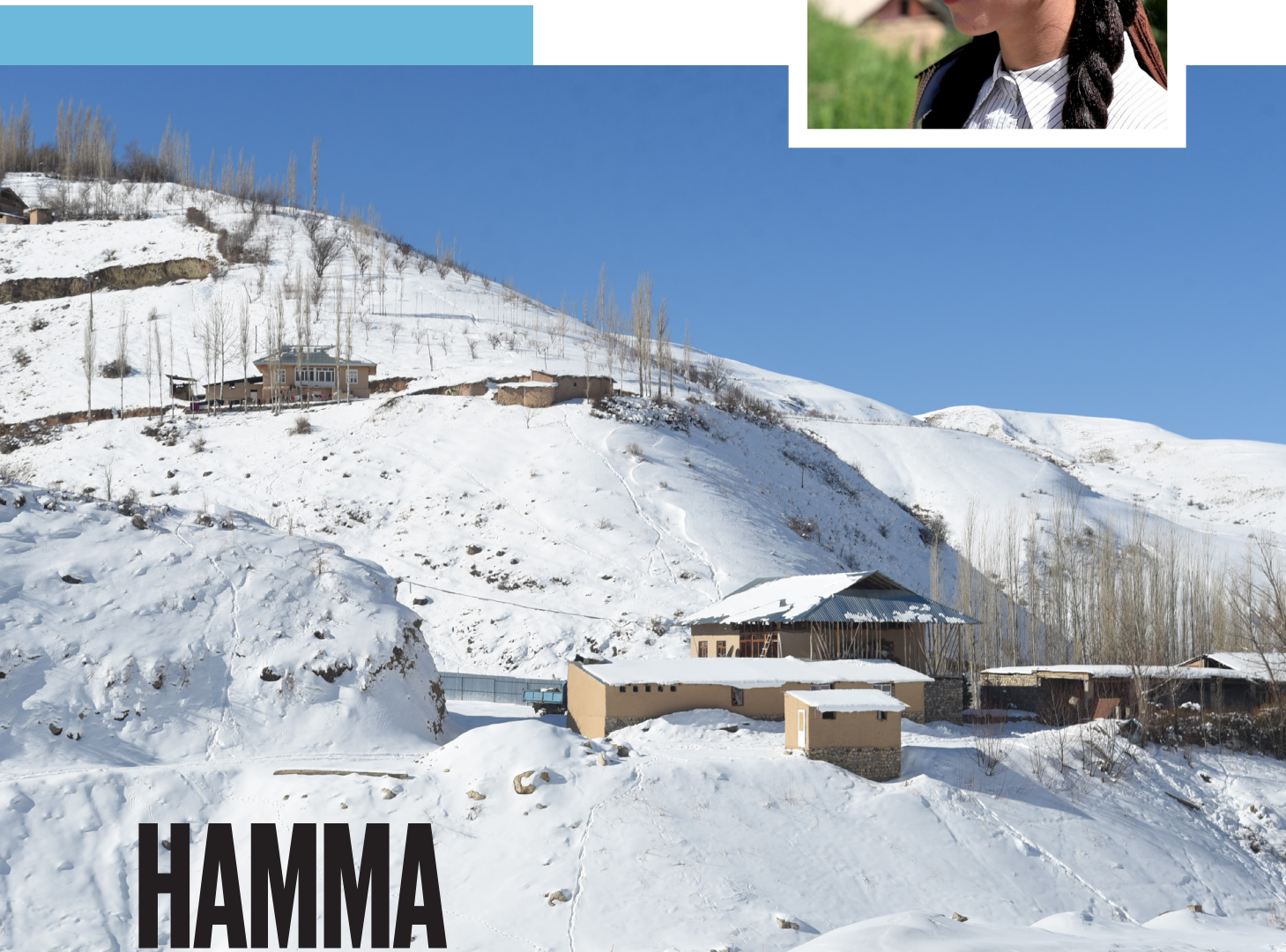
- qo'riqxonalarni kengaytirish va qo'llab-quvvatlash;
- biologik bog'lar, yashil hududlar yaratish va kengaytirish;
- yovvoyi hayvonlarga zarar yetkazmaslik;
- kimyoviy vositalardan ehtiyotkorlik bilan foydalanish;
- chiqindilarni saralash, plastikdan voz kechish;
- odamlarga bu muammo haqida yetkazish, ya'ni targ'ibot eng katta qadamdir!

BUNI QACHON QILAMIZ?

Tabiat sukut saqlamaydi. U o'ch olmaydi, ammo o'zini himoya qiladi. Tabiat gapira olmaydi, ammo ko'rsatib qo'yadi. Shunday ekan, biz bugun harakat qilmasak, ertaga buni farzandlarimiz hayoti bilan to'laydi. Shunday ekan, har bir inson o'z xatti-harakatlari bilan sayyorani himoya qilishni boshlashi kerak. Buning uchun ko'proq daraxt ekish, o'simlik va hayvonlarni muhofaza qilish, kamroq plastik ishlatish, ekologik madaniyatga rioya etib, ekologik ongni targ'ib qilish zarur. Chunki insoniyatning kelajagi tabiatning buguniga bog'liq.

Zafarbek YUSUPOV
UrDU talabasi

Yaponiyaning Xokkaydo orolida birgina o'quvchi qiz uchun xizmat ko'rsatgan poyezd bekati haqida eshitgandirsiz, ehtimol. Bekat esa o'quvchi maktabni bitirgandan keyin yopilgan. Bu xabar 2015-2016-yillarda ancha shov-shuvli bo'lgan. Aksariyat kishilar buni ilmga berilgan katta e'tibor, deya e'tirof etgan. To'g'ri, Yaponiya ta'lim uslubidan o'rganiladigan jihatlar juda ko'p. Bugunga kelib o'zimizda ham shunga o'xshash holatga guvoh bo'ldik. Balki buni siz qahramonlikka, fidoyilikka yo'ymassiz, biroq tahsinga loyiq ish!

HAMMA BIR KISHI UCHUN!

Muqaddas rishtalar

Shu yili Qashqadaryoning Kitob tumani tog'li Aspiduxtar qishlog'idagi maktabni birgina o'quvchi tamomladi. Uning ismi Muslima. Unga 14 nafar muallim qishin-yozin dars berib kelgan. Aholisi nisbatan kam bo'lgan Aspiduxtardagi 60-sonli maktabning 15 nafar o'quvchisi bor. Bolalar uchun maktabga qatnash qish mavsumida anchayin mushkul. Tog' yo'li qirovli kunlarda xavfli va harakatlanish uchun imkonsiz bo'ladi. Aspiduxtar (tojikcha "Qizning oti, tulpori") tarixi 3 ming yil avvalga borib taqaladi. O'shanda otga mingan qiz qishloqdagi g'orga kirib g'oyib bo'ladi, deydi u yerda yashovchilar. Qishloq nomi rekord darajada yoqqan qalin qori bilan ham mashhur. Masalan, 2022-yilda Aspiduxtarni 80 santimetrgacha qor qoplagan. Shunday sharoit bo'lishiga qaramay, Muslima kabi o'quvchilar, ularning ustozlari ilm olish, ta'lim berish uchun masofalar va to'siqlarga qaramay o'z vazifalarini bajarib kelishgan.

“Qor bo'lsa, bir kun avval kelib, tunab ham qolamiz. Darsga bir o'quvchi kelgan bo'lsa ham, u – kelajak!”

Muslimaning 10-sinfgacha birga o'qiydigan dugonasi bo'lgan, biroq u boshqa maktabga o'tgani bois Muslima tahsilni yolg'iz o'zi davom ettirgan. Dars jadvaliga asosan, har kuni 4-5 nafar o'qituvchi 7 kilometrdan ortiq yo'l bosib, o'zining mutaxassislik fani bo'yicha Muslimaga dars berib kelgan. “Bu bizning mas'uliyatimiz, vazifamiz”, deydi o'qituvchilardan biri. Muslima esa ustozlari uzoq masofa bosib kelgan bir paytda dars qoldirishdan uyalishini aytadi.

Muslimaning ustози Sattor Habibov maktabga tog' oralab o'zining “Niva” avtomashinasida qatnaydi. “Har kuni 3-4 nafar hamkasblarim bilan navbatma-navbat kelamiz. Qor bo'lsa, bir kun avval kelib, tunab ham qolamiz. Darsga bir o'quvchi kelgan bo'lsa ham, u – kelajak!”, deydi muallim.

“SO‘NGGI QO‘NG‘IROQ”

Muslimaga havas qilib tahsil olayotgan sanoqli o‘quvchilar, muallim va ota-onalar unga oq tilaklar bildirish uchun jamlandi. Muslimaning yelkasidagi tasmaga “Xatmkunanda”, ya’ni “Bitiruvchi” deb yozilgan. Aspiduxtar tarixida bu yil mana shu tasvirlar bilan yodda qolsa ajab emas.

Bitiruv kechasida Muslima “mening birinchi ustozlarim – Abdurahmon Rofiyev, Iqboloy Shohbovalarga rahmat! Boshqa barcha ustozlarimga ham rahmat, shuncha vaqtlarini ayamay menga ta’lim berganlari uchun” – deya hayajonga to’la tashakkur izhor etdi.

Muslima kelajakda shifokor bo’lishni niyat qilgan. Uning fikricha, mo’jazgina Aspiduxtarga endi bir yaxshi shifokor kerak.

“Qishlog‘imiz uzoq, bitta duxtur bor, shuning uchun ham tibbiyot yo‘nalishida o‘qimoqchiman. Oliygozlarga kirib, xalqimga, vatanimga, prezidentimga sidqidildan xizmat qilishga va’da beraman. Shu maqsadda bugun birinchi qadamni tashlayman” – deydi u faqat o‘ziniki bo‘lgan “So‘nggi qo‘ng‘iroq” tadbirida.

Qizining ilm olishga, kasb o‘rganishga bo‘lgan ishtiyoqini so‘ndirishni istamagan Xushmat Rahimov uning istiqboliga katta umidlar bog‘lamoqda. “Qizimning to‘laonli bilim olishi, salohiyatli bo‘lishi uchun muallimlari astoydil harakat qilishdi. Endi, Xudo xohlasa, o‘qishini davom ettiradi” – dedi ota.

Muslima uchun keyingi qadam – talabalik. Uni oldinda mas’uliyatli vazifalar, katta marralar va sinovlar kutib turibdi. O‘ylaymizki, bularni yengib o‘tish u uchun ko‘p ham qiyinchilik tug‘dirmaydi. Axir u ilm olish talabida og‘ir sharoitlarni ham yengil qabul qilgan, ustozlari bergan vazifalarni yolg‘iz o‘zi bajargan, toliblik mas’uliyatini ham chuqur his etgan. Bugun unga faqat va faqat omad tilaymiz! Balki kelgusida Muslimadan qaysidir bir oliy ta’lim muassasasining intiluvchan, muvaffaqiyatli talabasi sifatida ham intervyu olarmiz. Har ne bo‘lganda ham Muslimaning yelkasida birgina u uchun uzoq masofalarni pisand qilmasdan dars bergani kelgan 14 ustozning jonkuyarligi, ota-onasining unga bo‘lgan ishonchi, hamqishloqlarining qo‘llovlariga munosib javob berish, Aspiduxtar uchun yaxshi shifokor bo‘lib qaytish vazifasi turibdi. “Hamma bir kishi uchun, bir kishi hamma uchun” deganlaridek, o‘z vaqtida qilingan mehnat bir kuni o‘z mevasini bermay qolmaydi.

“Qishlog‘imiz uzoq, bitta duxtur bor, shuning uchun ham tibbiyot yo‘nalishida o‘qimoqchiman”

Jahongir RUSTAMOV
mayor

“LAHZANI TUTIB QOL, YASHAB O‘T LAHZANI...”

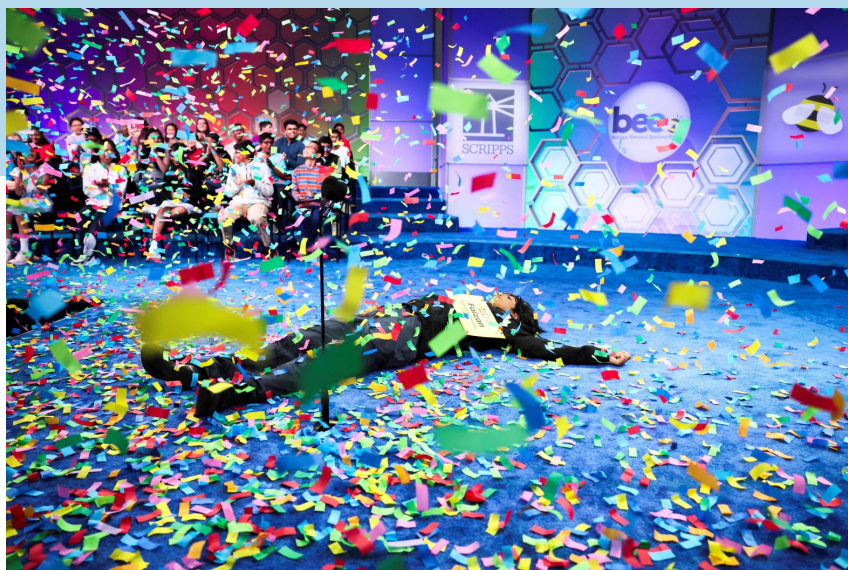

Everest cho'qqisiga yaqinlashayotgan
alpinistlar uzun navbat hosil qilishmoqda
18-may, 2025
Muallif: Kunga Sherpa

Ikki kalxat Hindistonning Jammu
shahri uzra uchib ketayotganda yurak
shaklida ko'rinish berdi
27-may, 2025
Muallif: Channi Anand

Texasning Allen shahridan 13 yoshli Fayzan Zaki Merilend shtatidagi Okson Xillda yillik «Spelling Bee» tanlovida g'olib bo'ldi. U oxirgi so'z («eclaircissement»)ni to'g'ri talaffuz qilgandan so'ng, o'zini sahna poliga tashlab g'oliblikni nishonladi. 29-may, 2025
Muallif: Kevin Lamarku

AQSh Harbiy dengiz akademiyasining bitiruvchilari Annapolisdagi tantanali marosimni bosh kiyimlarini osmonga uloqtirib nishonlashmoqda 23-may, 2025
Muallif: Kayla Bartkovskiy

Kobuldagi Chamani Hozari
bog'ida afg'on polvonlari
o'rtasidagi qizg'in kurash
30-may, 2025
Muallif: Ibrohim Noruzi

Burundining Bujumbura chekkasidagi Gihanga yaqinidagi
guruch dalalarida bolasini ko'tarib yurgan fermer
8-may, 2025
Luis Tato

Tomoshabinlar Peruning Ikitos shahrida bo'lib o'tayotgan Muyuna
suzuvchi filmlar festivalida qayiqlarda o'tirib film tomosha qilishmoqda
24-may, 2025
Muallif: Hyugo Kuroto

Falastinliklar G'azo sektori
shimolidagi Bayt-Laxiya
shahrida ehson qilingan
oziq-ovqat olish uchun
kurashishmoqda
3-may, 2025
Muallif: Jihad Alshrafi

Ishchilar Panama shahridagi
Tokumen xalqaro aeroporti tomini
tozalashmoqda. Panama prezidenti
Xose Raul Mulino Venesuela
prezidenti Nikolas Maduroning
qayta saylanganini tan olishdan
bosh tortgach, Panama va Venesuela
deyarli biryildan so'ng to'xtatib
qo'yilgan tijoriy reyslarini qayta
tiklashga tayyorgarlik ko'rmqda.
22-may, 2025
Muallif: Matias Delacroix

Pokiston armiyasi
askari Kashmir poytaxti
Muzaffarobodda Hindiston
tomonidan hujumga
uchragan Bilol masjidi
binosi oldida turibdi
7-may, 2025
Muallif: Axtar Sumro

PARVIZ XURSHEDZODA:

“XALQIMIZ BUNDAN YAKSHILARIGA MUNOSIB!”

Bugungi suhbatdoshimiz yosh aktyor Parviz Xurshedzoda. Internetda uning qisqa filmlarini ko'rgan bo'lishingiz kerak. “Para.uz” nomi bilan bir qancha videolar e'lon qilgan va bugunga kelib, uning Instagramda 200 mingdan oshiqroq obunachalari bor. Ijod namunalarida ijtimoiy muammolardan tortib, global mavzulargacha murojaat qiladi. E'tiborga molik tomoni, u shunchaki 2 karra 2 to'rt deb emas, majoz, metafora deganlaridek, mohiyatni ochib tashlamay, o'rab tomoshabinga tutqazadi, qolgani o'zingizga havola. “Ha, bu bilan mana bunday demoqchi”, “gap bu yoqda ekan-da”, deb qolasiz. Shu yigit bilan biroz gurunglashdik. O'qishga, o'ylab ko'rishga arziydigan fikrlar aytdi, chog'i.

* * *

– Parviz, o'zingiz haqingizda gapirib bersangiz: qayerda, qanday oilada tug'ilgansiz, sizga kimlarning ko'proq ta'siri bo'lgan? San'atga kim yoki nima yetaklab keldi?

– Ismim Parviz. Namangan viloyati Pop tumani Chodak qishlog'ida ziyoli oilada tug'ilganman. Otam muallim, otamning otasi ham. Bobom ilm bilan shug'ullangan, kitoblar yozgan. Menimcha, genetika o'z ta'sirini ko'rsatgan. Qolaversa, uyimizda rubob, dutor, skripka, chang kabi cholg'ular bo'lardi va haligacha bor. Menimcha, mana shu muhit mening san'atga qiziqishimga turtki bo'lgan. Yoshligimdan kinosevar edim, aktyorlarning xatti-harakatlarini takrorlashga, o'zim ham aktyor bo'lishga qiziqib kelardim. Ularning so'zlarini yodlab olib, ijro qilardim. Maktabdagi sahna ko'rinishlarida ham boshqalardan ko'proq chiqishlar qilganman. Mana shu intilishlarim ketidan san'at sohasiga yo'l burdim.

– Qayerda o'qidingiz, u yerdan nimalarni o'rgandingiz? Diplom nega kerak?

– 4 yil san'at va madaniyat instituti Farg'ona mintaqaviy filiali (hozirda Qo'qon davlat universiteti) da o'qidim, endi magistraturaga topshirdim. Menga musiqali teatr aktyorligi mutaxassisligi bo'yicha diplom berishdi. Diplom kerakmi? Ha, kerak, lekin, diplom uchun o'qish kerakmas. Diplom kerak, sohangizning zo'ri bo'lishni istasangiz. Bilimingizni oshirib, qobiliyatlaringizni toshirib bermaydi-yu, lekin darajama-daraja ko'tarilib borishingizga yordam beradi. Mana, o'zim ham magistraturada o'qish, o'z kasbimning oxirigacha borish uchun ham diplomni qo'lga kiritishga harakat qilyapman. Har bir sohaning mustahkamligini asoslovchi narsa bilim bo'lganidek, bilimingizni kafolatlab borish uchun ham diplom kerak. Haligina aytganimdek, diplom uchun emas, yaxshi kadr bo'lib yetishish uchun o'qish kerak.

Diplom uchun emas, yaxshi kadr bo'lib yetishish uchun o'qish kerak.

– “Para.uz” jamoasi haqida gapirib bersangiz. Qachon, nimadan va qanday boshlagansizlar? Jamoa a'zolari qanday yig'ilgan?

– Boshida bir o'zim bo'lganman. Ko'pchilikka iltimos qilganman hamkorlikda ishlashga. Bu natija bermagan. To'xtasam nima bo'ladi, degan fikr ham kelgan. Lekin bu fikrni miyadan tezda chiqarib tashlaganman. Jamoa yig'madik, shunchaki “yulduzimiz yulduzimizga to'g'ri kelib” yig'ilib qoldik. Bir-birimizdan o'rganib, o'rgatib shakllanib bordik. Hozirda bir butunlikda, hamjihatlikda ijod qilib kelyapmiz.

– Har bir ijodkorga iqtidordan tashqari, ilhom beruvchi manbalar bo'ladi. Sizga ilhom qayerdan keladi?

– Men juda ko'p badiiy adabiyot o'qimaganman-u, o'z sohamga doir ustozim aytgan kitoblarni o'qiganman. Teatr, dramaturgiya, rejissura tarixi, dastlab qayerda paydo bo'lgan, qanaqa shakllanib borgan, shular.

Menga ilhom qayerdan keladi, bilmayman. O'zidan o'zi keladi, ko'rgan-kechirganlarim ta'sirida. Agar men ilhom keladigan joyni topsam, mening tugaganim shu bo'ladi. Bu degani – izlanishdan, o'rganishdan to'xtaydi odam. Lekin sohani yaxshiroq o'rganib borish, muntazam kuza-tish ijodkorga qanot bo'lishi, ilhom baxsh etishini bilaman.

– Kinodan ham taklif bo'lyaptimi? O'zi, kinoga munosabatingiz qanday? Kino siz uchun nima?

– Taklif bo'layotgani yo'q. Aldab nima qilaman, ko'p joydan takliflar tushyapti, menga yoqmadi, deb? Taklif bo'lganda ham ssenariyni o'qib chiqib, rejissor bilan tanishib, keyin bir qarorga kelishim kerak.

Kinoga hayot, odamlarga ko'zgu tutuvchi deb ta'rif beraman. Tomoshabin uni ko'rib, o'zidagi qusurlarga ishlov beradi, travmalarini yechadi, insoniy fazilat-larini to'kislab, kamchiliklarini tekislab boradi. Kino bu – katta kuch! Uning ta'siri uzoq muddatli yoki butun umrluk bo'lishi ham mumkin. Shuning uchun yaxshi ijodkor qadrlanadi, hurmat qozonadi.

– Avvaliga qanday natijani ko'zlab boshladingiz va bugun qaysi bosqichdasizlar? Maqsad, rejalar qanaqa?

– Boshida to'liq metrajli film olishni ko'zlaganman, Insta-gram, minglab obunachi, pras-motr, mashhurlik, katta daromad uchun qilmoqchi emasdim. Men bilardim, agar zo'r harakat qil-sam, mablag' ham keladi va film ham olaman. Bizda hozir bitta reja bor, nasib, shu yil yaxshi bir qisqa metrajli film olishga harakat qilamiz.

Maqsad – ko'ngil buyurganidek yashash! Rejalar bor, agar amalga oshmasa ham xafa bo'lmasdim. Hozir yashayapmanmi, o'zim istagandek ijod qilyapmanmi, muhimi shu!

**Ijodkorni ortiq
siquvga olmasdan,
erkin qo'yish kerak.
Senzuradan amalda
ham voz kechsak, zo'r
bo'ladi hali.**

– Bir vaqtlar disk chiqsa talash bo'ladigan o'zbek kinolarining mavqesini Instagram rilslar egaladi. O'zbek kinosiga nima yetishmayapti, deb o'ylaysiz va o'zingiz nimalar qilgan bo'lardingiz?

– Disk talash bo'lgan kinolar o'shanday darajadagi yaxshi kinolar bo'lgan. Hozir undan ham yaxshilarini olish mumkin, imkoniyatimiz, qobiliyatlarimiz yetarli. Axir o'zbek kinematografiyasi tarixidagi ko'plab filmlar faxrlansa bo'ladigan. Ana shu bosqichga qaytish uchun shunchaki erkinlik berish kerak, ijodkorning o'ziga qo'yib berish zarur. O'zimiz jahon kinolarini sotib olib bo'lsa-da tomosha qilyapmiz-ku! To'g'ri, mentalitetga zid, ochiq-sochiq sahnalari bor. Lekin biz mana shu tomonlariga chap berib, yuksak saviyadagi asar yaratsak bo'ladi. Buning uchun ijodkorni ortiq siquvga olmasdan, erkin qo'yish kerak. Senzuradan amalda ham voz kechsak, zo'r bo'ladi hali.

Men bilgan iste'dodli ijodkor bolalar bor. Ularda mablag' yo'q. "O'zbekkino"ga boradi, ssenariysini tasdiqlatolmaydi. Shuning uchun imkoniyatlaridan kelib chiqib, kontent yaratishadi, qisqa metrajli filmlar olib, obunachilari bilan baham ko'rishadi. Biz kabi ana shunday yosh aktyor yoki rejissorlar internetda sazoyi bo'layotgan ayrim boshi-keti yo'q "ijod" mahsullarini ko'rib, "bu bizning soha-ku, axir xalqimiz bundan yaxshilariga munosib" deya o'zimizda borini tortiq qilgimiz keladi. Mana, nima uchun ham Instagramda tentirab yuribman...

– Ijod chegara, to'siqlarni xush ko'rmaydi. O'zbek ijodkorlarini nimadan to'sishyapti (o'zi shunaqa deb o'ylaysizmi), erkin ijod qilish uchun nima qilish kerak?

– Erkin ijod qilish uchun juda-juda ko'p pul topish kerak! Ko'pgina tanishingiz bo'lishi kerak. Montaj ustasi misolida aytaman, siz montaj bo'yicha O'rta Osiyoda eng zo'risiz. Bu yerda bitta film uchun 100 ming dollar berishsa (berishmaydi-da), Yevropada 200 ming dollar to'lashadi. Ko'rinib turibdiki, oqibatda yaxshi motajyordan ayrilishadi. Shunday bo'lavergani sabab, hozirda zo'r-zo'r ijodkorlarimiz xorij filmlarini gullatishyapti.

Film olyapsizmi, ayamasdan pul tikish kerak! Professionallar bilan ishlansa, bu o'zini oqlaydi. Demak, bizda ham chet eldagidek haq to'lashsa, bizning filmlarni ham dublyaj qilib, yotvolib ko'rishlari mumkin. Balki yaxshi haq to'lashayotgandir, o'zlarining odamlariga, lekin bu bilan ish bitmaydi-ku! Yaxshi ijodkorlar bunday adolatsizlikni ko'tara olmaydi va boshqa joylarga ketib qoladi.

Agar men ilhom keladigan joyni topsam, mening tugaganim shu bo'ladi.

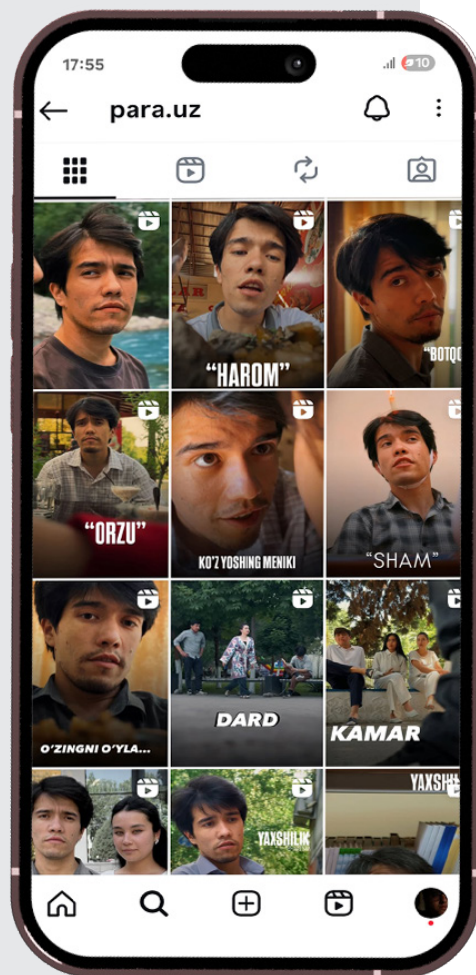
– Bugun telefonda tasvirga olishni biladigan har qanday yosh nimadir qilishga urinib ko'radi: ba'zida "bo'ladigan", ba'zida ko'rsang uyaladigan videolar tayyorlashyapti. Hamma o'z ishini qilgani, yosh bolalar o'qish bilan band bo'lgani yaxshimikan yo? Lekin sizga ham qachonlardir "qo'y shu ishingni" deyishgandir? Vaholanki, bugun 200 ming tomoshabinni muxlisga aylantirganingiz ham katta natija.

– Ha, shunday. Menga ko'p aytishgan, oila a'zolarim ham urinib ko'rishgan. Biroq natijalarim bo'y ko'rsata boshlagach – birinchi daromadim, yuz minglab obunachilarim qo'llovini ko'rib, ana shu to'siqlar o'z-o'zidan yechilib borgan. Bilardim shunaqa bo'lishini, men senga ishongandim, deganlar ham bir vaqtlar "qo'y, nima qilasan bu maynavozchilikni?" deb aytishgan.

Nazarimda, odam harakat qilaverishi kerak, yoqtirgan yumushida o'zini sinab ko'raverishi kerak. Menimcha, qachondir nimagadir erishadi.

– Tengdoshlaringiz, talabalar, ukalaringizga tavsiya qiladigan siz sevib o'qigan kitob va tomosha qilgan filmlaringiz...

– Har bir kasb egasi o'zining sohasiga doir yaxshi kitoblarni o'qishini istayman, xolos. Qolgani o'ziga havola. Yaxshi film ko'radimi, badiiy asar o'qiydimi, bularning bari o'zi uchun foyda. Ha, o'qish kerak, yana ham odam bir-birini tushunishi, eshitishi muhimroq. Meni kimdir tushunmayapti deyishdan oldin tushuntirib berolyapmanmi o'zi degan savolni hamma o'ziga bersa, shundagina muammo bo'lmaydi.

Otash YASHIN gurunglashdi

BIROR

QAHRAMON YASHAMADI

YUY XUANING “YASHAMOQ” ROMANI TAASSUROTTLARI

Hozirgi kunda katta-yu kichik qo'ldan qo'lga o'tkazib o'qilayotgan kitob – “Yashamoq”. Uni o'qib boshlagan odam bir nafasda tugatishni xohlaydi. Mutolaa jara-yonida vaqt ahamiyatini yo'qotadi. Asar ichida yashay boshlaydi. Go'yo o'sha roman ishtirokchisiga aylanadi. Undagi ko'ngilni ezuvchi holatlarni tuzatishni xohlaydi. Qahramonlar bilan birga azob chekadi.

Agar biz Fuguining hayotida bir on yashaganimizda, hozir hayotimizdan bir zum ham nolimagan bo'lar edik. Asar bosh qahramoni Fugui boy-badavlat odam edi. O'zining aybi bilan juda nochor ahvolga kelib qoldi. Qimorda nafaqat boyligini, balki butun hayotini yutqazgan edi deb o'ylayman. O'g'lidan,

qizidan, ayolidan, kuyovidan, hatto nabirasidan ham ayriladi. Bu asarda meni hayratga solgan obrazlardan biri Jiashen obrazi. Uning sadoqati, donoligi, sabri va matonati barcha ayollarga o'rnak bo'lsa arziydi. Asarni o'qish jara-yonida shukur qilish kerakligini, qanchalar hur zamonda yashayot-ganimizni his qilamiz.

Asarda men muhabbat qo'yg'an bir obraz bor. Bu shiringina Yuchin. Shunchalar beg'ubor bolakay. Otasining gapidan qo'rqib oyoq kiyimini qo'lga olib, darsga borib kelar edi. Uning opasiga bo'lgan muhabbati. Uning har bir harakatida men ham u bilan birga ishtirok etardim go'yo. Ayniqsa, Yuchinning o'zi mehnat qilib boqqan qo'zichog'ini otasi sotib yuborayotganda, uning holatini aniq his qilgan edim. Chunki Yuchin qo'zichog'iga boshqacha mehr qo'yg'an edi. Bu holat mening ham hayotimda kuchukcham bilan sodir bo'lgan edi. Kuchukchamni otib qo'yish-ganida, qanchalar yig'lagan edim. Yuchin ham qo'zichog'i-ni so'yilishini xohlamaydi. Lekin otasi baribir qo'zichoqni qassoblarga topshiradi. Yuchin

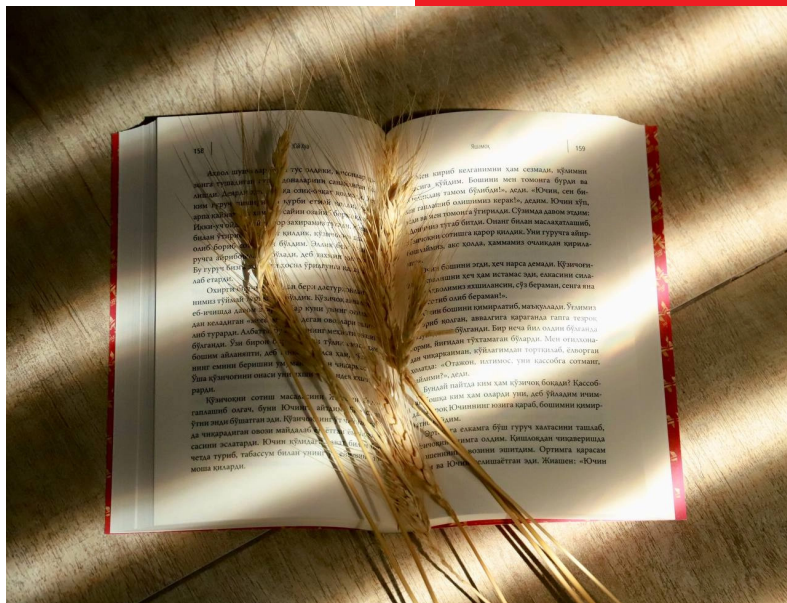
Kitob javoningizga

**Men kitobni
tugatdim,
lekin kitob
ham meni
tugatdi.**

juda qattiq xafa bo'ladi. Asarda mening yuragimni larzaga solgan joyi – bu jajji Yuchinning vafoti bo'ldi. Boy ayolning jonini saqlab qolish uchun kambag'al bolalarning qonini olishi... Nahotki, qoni tugab qolguncha ham olish mumkin bo'lsa? Yuchinning ham yashashga haqqi bor edi-ku axir! Murg'akkina qalb egasi Yuchin vafot etganda, to'g'rirog'i, o'ldiril-ganda, xuddi o'z yaqinimni, o'z ukamni yo'qotgandek yig'ladim. Negadir Fuguini juda ham yomon ko'rib kettim. Yuchinni urganlari, unga baqirganlari ko'z oldim-dan o'tib ketdi. Balki, shu uchun undan nafratlangandirman.

O'sha davrdagi ocharchilik eng ayanchli voqealardan biri edi. Odamlarning yeyishga hatto bir dona guruchi yo'q. Ular bir dona guruch topishsa ham xursand bo'lar edi. Ochlikdan o'lib qolmaslik uchun daraxtlarning barglarini ham yeyishardi. Bu manzaralarni ko'z o'ngimdan bir-bir o'tkazar ekanman, ichimdan nimadir uzil-gandek bo'lardi. Men ovqatlarni tanlab yeyishim, boriga shukrim ozligi uchun hatto o'zimdan nafratlanib ham ketdim.

**Ular
ochlikdan
o'lib
qolmaslik
uchun
daraxtlarning
barglarini
ham
yeyishardi.**

Asarda muhabbat betakror va ajib ta'riflangan joyi bor. Fuguining kuyovi Fengxianing turmush o'rtog'i Erchi. U hamma kabi sog'lom emas edi. Uni hamma "Yassi bosh" deb chaqirardi. Lekin undagi toza qalb, sog'lom odamlarda topilishi amrimahol. Oddiy misol: uyida pashshaxonasi yo'q, lekin pashsha juda ham ko'p. Erchi ayolini tashqariga, toza havoga chiqarib qo'yib, o'zi ichkarida, pashshalarga talanib o'tiradi. Nega? "Pashshalar meni chaqib, qonimdan to'ysin-da, ayolinga ozor bermasin", der edi. Mana haqiqiy muhabbat. Fengxia gapira olmas, eshitmas edi. Lekin Erchi ayolini hurmat qilar va yaxshi ko'rardi. O'zining joni og'risa ham ayoliga ozor yetishini xohlamasdi.

Men kitobni tugatdim, lekin kitob ham meni tugatdi. Hozir kimning qo'lga qaramay – "Yashamoq". Demak, bu asar juda ko'pchilikni qiziqtiribdi. Men bu kitobni o'qiganlarning fikri bilan ham qiziqdim. Chunki kitob menga va boshqalarga o'zga-cha ta'sir qilishi mumkin. Bir kishi aytgan, "Kitobning nomi yashamoq ekan-u, lekin biror qahramon yashamadi". Yana biri, "Ham baxtni, ham dardni bir vaqtda sezish", deya fikr bildirdi.

Ammo bu asar ba'zilar ni yig'latmabdi. Ba'zilar bu asar haqida salbiy munosabat bildirishdi. Yuqorida aytganimdek, hammaning dunyoqarashi har xil. Lekin men hali bu darajada ta'sirli, iztirobli asar o'qimaganim edim. Haqiqatan ham millionlarni yig'latgan asar ekan. Sizlarga ham o'qish va adabiyot zavqini tuyishdek baxtni taklif etaman. "Yashamoq" bilan siz ham bir lahza yashang. Shunda hayotni boshqacha tuyasiz. Har bir daqiqasining qadriga yetasiz.

Shahlo ODINAYEVA
TerDU talabasi

Men Xiva zaminida tug'ilganman. Xiva nafaqat me'morchilik durdonalari, balki buyuk allomalar, donolar, shoirlar beshigi hamdir. Bu zamin – xattotlik, fiqh, hadis, adabiyot, tarix va boshqa ko'plab ilmlarning rivojiga beqiyos hissa qo'shgan shahar. Shu sababli bo'lsa kerak, Xiva islom olamining ilmiy xaritasida alohida o'rin tutadi. Uning har bir ko'chasi, har bir g'ishtin devorlarida tarix yashiringan, har bir toshida ilm barakasi muhrlangan. Ana shunday ulug' shahar – Xiva farzandi ekanimni anglagan paytdan boshlab ichimda bir mas'uliyat paydo bo'lgan: bu yurtga, bu ajdodlar merosiga munosib bo'lish mas'uliyati.

QIZ O'QISA... BOLA

Zulfiya ismi menga tasodifan tanlanmagan. Ota-onam meni “Zulfiyaxonimdek oqila, bilimli va mehribon qiz bo'lsin” degan niyat bilan shu ismni berganlar. Men bu ismdan faqat go'zal talaffuz emas, balki chuqur ma'no, ishonch va burchni his qilaman. Bolaligimdan boshlab, har bir ishga mas'uliyat bilan yondashishga, ismimga munosib bo'lishga intilganman.

o'zimga aytardim. O'shanda hali imtihonlar ham boshlanmagan. Ammo ichimdagi ishonch shu qadar kuchli ediki, men bu maktab eshiklaridan kirishimga hech qanday shubham yo'q edi. Va nihoyat, imtihonlar sanasi e'lon qilindi. Murakkab ikki bosqichli tanlov meni cho'chitmadi, aksincha ichimdagi ishonch meni oldinga boshladi. Har bir savolga bilim, har bir bosqichga qat'iyat bilan qaradim. Natijada, men o'sha orzudagi dargoh – Prezident maktabi o'quvchisiga aylandim. Prezident maktabi har bir o'quvchi hayotida tub buri-lish yasaydi, desam mubolag'a bo'lmaydi. Bu yerda o'quvchilarni faqat darsliklar emas, kelajakka tayyorlovchi ustozlar kutib oladi.

Xorijdan kelgan o'qituvchilar, zamonaviy laboratoriyalar, interfaol mashg'ulotlar, erkin fikrlashga undaydigan muhit – bularning bari men ilgari faqat kitoblardan o'qigan narsalar edi. Bu maktab menga shunchaki bilim emas, o'ziga ishon-gan shaxs bo'lishni va o'z ovozimni topishni o'rgatdi. Orzularimga yetishish yo'lida qat'iyatimni sinovdan o'tkazdi, bilishga chanqoqligimni to'g'ri yo'naltirdi. Aynan shu dargohda men ichimdagi salohiyatni kashf qildim.

Ta'lim yo'lim esa oddiy, ammo puxta bosqichlardan boshlangan. Maktabga hali yetti yoshga ham to'lmasimdan qadam qo'ydim. Bilimga chanqoqligim, o'rganishga bo'lgan ishtiyoqim maktab hayotiga tez moslashishimga sabab bo'ldi. Boshlang'ich sinflardayoq ustozlarim meni alohida e'tirof eta boshlashdi. Har bir yangi mavzuni chuqur o'rganish, savollar berish, kitoblarga qiziqishim ularning nigohidan chetda qolmadi. Boshlang'ich sinfni tamomlaganimda ustozlarim ota-onamga murojaat qilib, mening salohiyatimni to'liq ochish uchun yaxshiroq, imkoniyatlari kengroq bo'lgan maktabga o'tkazishni tavsiya qilishdi. Bu mening ilk mehnatimga berilgan baho edi. Ota-onam bu masalaga mas'uliyat bilan yondashdi. Shu tariqa men 16-sonli umumta'lim maktabidan 56-sonli ixtisoslashtirilgan maktab-internatiga o'tdim. Yangi muhit, yangi ustozlar, yangi talablar... lekin men hayajon emas, qiziqish bilan yangi sahifani ochdim. Bu yerda ham fan olimpiadalarida qatnashib, faxrli o'rinlarni qo'lga kiritganimda o'zimga bo'lgan ishon-chim yanada ortgan edi. 6-sinfni tugatmasimizdan oldin esa davlatimiz rahbari tomonidan Prezident maktablarini tashkil etish haqidagi qarorni eshitib qoldim. Bu xabar biz — o'quvchilar uchun orzudek edi go'yo. Sinfdozlarim bilan birga imtihonlarga tayyorlana boshladik. Bu oddiy tayyorgarlik emas, har kim o'z bilimini sinovdan o'tkazish ilinjida edi. Prezident maktabi hali qurilish jarayonida bo'lsa-da, har gal yonidan o'tayotganimda yuragimda faxr bilan: “Bu yer mening maktabim bo'ladi!” deb

Bu mukofot faqat mening emas, balki meni tarbiyalagan, yonimda turgan har bir insonning umidi edi.

Endilikda faqat mahalliy emas, xalqaro fan olimpiadalarida ham ishtirok eta boshladim. 11-sinfga kelib, 10 ga yaqin xalqaro va respublika miqyosidagi fan olimpiadalarida faxrli o'rinlarni egalladim. Xususan, xalqaro StemCo olimpiadasining bahor va kuzgi mavsumlarida biologiya, kimyo va matematika fanlaridan bir necha bor 1-, 2- va 3-darajali diplomlar bilan taqdirlandim. Xalqaro "Climate Science" olimpiadasida ham chorak finalda ishtirok etdim, Rossiya Federatsiyasi Ta'lim va tarbiya akademiyasi tashkil etgan maqolalar tanlovida ham ishtirok etib, oltin medal va 1-darajali diplomga, shuningdek, "Vremya znaniy" xalqaro tanlovida biologiya va kimyo fanlaridan 1-darajali diplomga sazovor bo'ldim. Bular menga yanada yuksak marralarni zabt etish uchun kuch berdi.

Shu bilan birgalikda, bilim doiramni kengaytirish uchun xalqaro kurslarda faol qatnashdim. Butunjahon sog'liqni saqlash tashkiloti, UNICEF, Johns Hopkins University, Indiana School of Medicine, ADB Institute, Open University kabi nufuzli tashkilotlar va OTMlarning sog'liq, muhandislik, biologiya, iqtisod va iqlim o'zgarishlariga oid kurslarini muvaffaqiyatli tamomlab, sertifikatlar bilan taqdirlandim. BMT tomonidan o'tkazilgan "Climate change negotiations" nomli xalqaro kursda faol qatnashdim. Shuningdek, IELTSdan B2 daraja va jahonning nufuzli OTMlaridan 500,000 dollardan ortiq miqdordagi grantlarni qo'lga kiritganman.

2024-yil esa hayotimdagi buri-
 2 lish davrlaridan biri bo'ldi, desam adashmayman. Tug'ilganimdan oq oila a'zolarim isminga munosib qiz bo'lishimni va Zulfiya nomidagi davlat mukofoti sohibasi bo'lishim kerakligini ta'kidlab kelishardi. Bu mukofot faqat mening emas, balki meni tarbiyalagan, yonimda turgan har bir insonning umidi edi. Nihoyat, faqatgina men uchun emas, balki meni doimo qo'llab-quvvatlab kelgan ota-onam, ustozlarim va butun viloyatim uchun faxrli bir yangilik tarqaldi: men "Zulfiya" nomidagi davlat mukofoti sovrindoriga aylangandim. Bu g'alaba shunchaki mukofot emas, bu hayotimdagi yutuqlarimning eng chuqur ma'naviy bahosi edi go'yo. Orzumning ushalishi mas'uliyatimni yengil qilgani yo'q, balki kuchaytirdi.

Maktabni a'lo baholar bilan bitirganimdan so'ng, ko'pchilik kutgan savol oldimda turardi: "Xorijda o'qiysanmi?" Ha, AQSh, Yevropa va boshqa davlatlardagi nufuzli universitetlardan 500 ming dollardan ortiq grant takliflarini olgan edim. Ammo men o'sha pallada yuragimga quloq soldim. Mening tanlovim – shu yurt. Mening kelajagim mana shu tuproq, mana shu xalq. Shuning uchun Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universitetini tanladim.

Talabalik shunchaki diplom ortidan quvish emas, o'z ustida ishlash, har kuni yangi qirralarni kashf etish, jamiyatda o'z o'rnini topishga intilish davridir. Talaba bo'lganimdan so'ng ilmiy izlanishlarimni chuqurlashtirdim, xalqaro tajribalarni o'rganishga harakat qildim. Xalqaro konferensiyalarda chiqishlar qildim, ilmiy maqolalarim nufuzli to'plamlarda chop etildi. Mamlakatimizda yoshlar uchun yaratilayotgan imkoniyatlardan maksimal darajada foydalanishga intilyapman.

“Toshkent yoshlarni sevadi” oyligi doirasida tashkil etilgan SMM kursida faol qatnashdim. Kurs yakunida eng yaxshi ijodiy video muallifi sifatida iPhone 16 va diplom bilan taqdirlandim. Bundan tashqari, xalqaro ijtimoiy platformalarda ham faol ishtirok etishni davom ettirdim. “Global Friends Club”, “Noel Lorenz House of Fiction”, “Human Rights Federation”, “SPSC”, “IQRA” kabi tashkilotlarda ambassador va a'zo sifatida faoliyat olib bormoqdaman.

IELTSdan B2 daraja va jahonning nufuzli OTMlaridan 500,000 dollardan ortiq miqdordagi grantlarni qo'lga kiritganman.

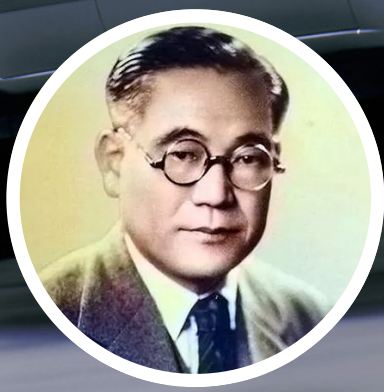
Bugun men har bir kunimni shunchaki o'qib emas, o'z ustimda ishlab, jamiyatga foydali bo'lishga intilib yashayapman. Chunki, muvaffaqiyat faqat erishilgan natijalar emas, balki har kuni o'zini yengib yashashdir. Maqsadlarim katta, yo'lim uzoq, ammo yuragimda bir haqiqat bor. Men shu yurtda ulg'aydim, shu xalqning farzandiman va aynan shu Vatanda orzularimni amalga oshiraman.

Zulfiya SHOMUROTOVA
Zulfiya nomidagi davlat mukofoti sovrindori

NAHORGI OSHGA BORMAGAN YAPON KASHFIYOTCHILARI

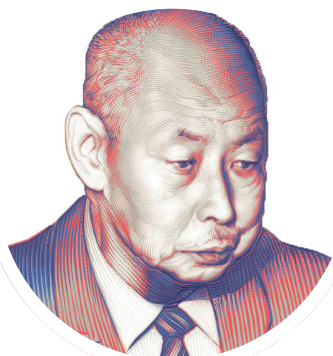
Yaponiyada shunday insonlaryashaganki, ular oddiy ustaxonalarda, qiyinchilik va kambag'allik sharoitida ish boshlab, butun dunyoga mashhur kompaniyalarning asoschilariga aylanishgan. Ularning yo'li oddiy orzudan boshlangan, ammo sabrva mehnat bilan ulkan imperiyalarga aylangan.

Umid qilamizki, shunday insonlar bizdan - O'zbekistondan ham chiqadi.

KIICHIRO TOYODA (1894-1952) – TOYOTA

Kiichironing otasi – Sakchi Toyoda, to'quv mashinalari ixtirochisi edi. Kiichiro otasidan to'xtab qolmaslik kerak degan katta saboq oldi. U Yaponiya-ning ilk avtomobil kompaniyasi – Toyotani qurdi. Kiichiro nafaqat avtomobil ishlab chiqardi, balki butun dunyo sanoatiga ta'sir qilgan "Toyota Production System" tizimini yaratdi. Bu tizim haligacha samaradorlik va sifat bo'yicha dunyoda eng mashhur hisoblanadi.

HONDA

**YOSHISUKE AYKAVA
(1880-1967) – NISSAN**

Yoshisuke metallurgiya zavodida ish boshladi. Uning hayoti doim qiyinchiliklarga to'la edi, ammo orzusidan qaytmadi. 1933-yilda u Jidosha-Seizo kompaniyasini tashkil qildi, keyin u Nissanga aylandi. Nissan tez orada eksportga chiqdi va dunyo bozorida yetakchilardan bo'ldi. Uning asosiy maqsadi Yaponiyaning zamonaviy industrial davlatga aylantirish edi.

**SOICHIRO
HONDA (1906-
1991) – HONDA
ASOSCHISI**

Soichiro yoshligidan Velosiped ta'mirlar, unga motor o'rnatib mototsikl yasashga urinardi. Maktabni tugallamagan bo'lsa-da, bilimga cheksiz ishtiyoqi bor edi. 1948-yilda u "Honda Motor Company"ni tashkil qildi. Uning orzusi katta edi: "Oddiy odam ham yaxshi mashina haydashi kerak". Bir necha yil ichida Honda dunyodagi eng yirik mototsikl ishlab chiqaruvchisiga aylandi va keyinchalik avtomobil-lari bilan ham mashhur bo'ldi.

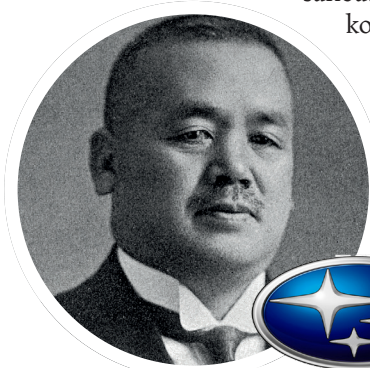

**JUJIRO MATSUDA (1875-1952) –
MAZDA**

Jujiro qashshoqlikda va yoshligidan og'ir mehnatda o'sdi. Birinchi u temirchilik ustaxonasi ochadi. 1920-yilda metall ishlab chiqarish zavodini ochgan. Bu zavod keyinchalik Mazda avtomobil kompaniyasiga asos bo'lgan. Mazdaning asosiy g'oyasi – innovatsiya edi. U dunyoda birinchi marta rotorli dvigatelli avtomobil ishlab chiqardi va mashinasozlik tarixiga kirdi.

CHIKUXEI NAKAJIMA (1884-1949) – SUBARU

Aviatsiya muhandisi sifatida Yaponiya samolyot sanoatini rivojlantirgan. Uning kompaniyasi keyin avtomobil ishlab chiqarishga kirishib, Subaru nomi bilan dunyoga tanildi. Subaru logotipidagi 6 yulduz – uning aviasanoat ildizlarini anglatadi. Subaru mashinalari xavfsizlik va texnologiyada yetakchi hisoblanadi.

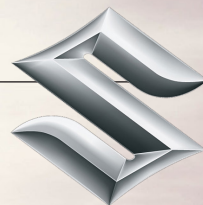
TORAKUSU YAMAHA (1851-1916) – YAMAHA

U avval tibbiy asboblarni yasaydigan ustaxona ochgan. Bir kuni musiqa asbobini ta'mirlab, qiziqib qoladi va musiqa asboblari ishlab chiqarishga kirishadi. Shunday qilib, Yamaha kompaniyasi tuziladi. Keyinroq Yamaha musiqa asboblari bilan birga mototsikl va motor ishlab chiqara boshladi. Uning nomi hamon musiqa va texnikada sifat belgisi hisoblanadi.

YATARO IVASAKI (1835-1885) – MITSUBISHI

Yataro chekka qishloqdan chiqqan, lekin katta orzulari bor edi. U avval savdo bilan shug'ullanib, keyin kompaniyani kema qurish, bank, sug'urta va texnika sohaslarida kengaytirdi. Keyin Mitsubishi avtomobillarini ishlab chiqarishga qadam qo'ydi va "Mitsubishi Motors" paydo bo'ldi. Uchburchak logotipi kuch, barqarorlik va ishonch ramzi hisoblanadi. Mitsubishi butun Yaponiyani ko'targan korporatsiyaga aylandi.

MICHIO SUZUKI (1887-1982) – SUZUKI

Michio avval to'quv mashinalari ishlab chiqarish bilan shug'ullanadi. Keyin u odamlarga arzon va ishonchli mashina kerak deb o'ylaydi. Shu orzu bilan motorli velosiped va arzon avtomobillar yasashga kirishadi. Keyinchalik "Suzuki Motor Corporation" paydo bo'ldi. Bugun Suzuki – arzon, sodda va ishonchli mashinalari bilan butun dunyoda mashhur.

KAVASAKI SYOZO (1837-1912) – KAWASAKI

Kawasaki yoshligidan savdo bilan shug'ullangan. Birinchi u kema qurish zavodini ochadi. Bu zavoddan so'ng poyezd, samolyot, mototsikl va turli texnika ishlab chiqaradigan yirik korporatsiya – "Kawasaki Heavy Industries" paydo bo'ldi. Uning shiori: "Yaponiya dunyo bilan teng bo'lishi kerak".

Abdulvohid
XAYRULLAYEV
tayyorladi

KO'NGILGA TAYANGH KERAK

(TURKUM)

Uchinchi kun...

Kuz... daraxtlar mag'lub, hayot esa g'olib qiyofada. Asfalt yo'lda shoshib kelayotgan mashinalar ovozi quloqni qomatga keltiradi. Tushlik vaqtida bekat ham bag'ri butun oila kabi to'kis bo'lib qoladi.

Ana shunday paytda dorilar hidi anqib ketgan dorixonada Samad gazeta o'qib o'tirar, Tohir esa oynadan tikilgancha atrofni kuzatardi.

– Oshna, qara chiroyli-ya? – o'rtadagi sukunatni buzdi Tohir

– Nima deding? – degandek Samad qoshini bir chimirdi-yu, ko'zlari bilan kimnidir taqib etayotgan o'rtog'ining yoniga bordi.

Tashqaridagi kun doimgidek yonayotgan gulxanga o'xshaydi. Ammo son-sanoqsiz avtomobillar buni pisand ham qilmas, bir-birlariga beo'xshov signal berishdan bir zum to'xtamasdi. Samadning nigohi birdan yo'lning narigi tomonida turgan odamlarga tushdi. Ular orasida tandir kabi semiz, simyog'och kabi novcha kishilar bor edi.

Qaysi biri? – ko'z uzmay so'radi Samad.

Qizil koftalisi, – tamshanib javob berdi Tohir.

Samad shundagina talaba qizlar orasida ajralib turgan, egnida qizil kofta, xuddi o'g'il bolalarnikiga o'xshash torgina shim kiyib, sochini yoyib olgancha barchaning diqqatini tortayotgan qizga e'tibor berdi-yu, chiday olmadi.

– Bunga bozorda ko'ylak tugab qolganmi?! Sochini yoyib olganiga o'laymi? – labini jiyirdi Samad.

Eh, o'rtoq axir bu...

– Ukam, “Trombopol” bormi? – qorindor, barvasta, tanish chehrali odam kelib suhbatni buzdi. Tohir gapi chala qolganligidan afsuslangancha dorilar orasini ko'rishga tushib ketdi.

Hamon bekatdan ko'z uzmay turgan Samadning olomon orasidan bir chekkaroqda nimadandir qimtinib turgan qiz diqqatini tortdi. Qizning egnida nafisgina oq kofta, tizzasidan pastga tushib turgan yubka, bilagiga ilingan ko'rimsizgina sumka bor edi. Negadir uning sochlari boshqa qizlarnikiday emas, oddiygina qilib orqaga yig'ilgan. Qoshlari bir-biridan arazlashgandek ikki tomonga qayrilib ketgan. Qorachiqilarida qandaydir bir ma'sumalikmi, soddalikmi yashiringan. Yuzidagi nim tabbasum, labining yonidagi mittigina xoli bilan qo'shilib yanada jozibaliroq ko'rinardi.

“Chiroyli ekan!” – xayolidan o'tkazdi Samad. Birov eshitib qolgandek atrofga alangladi. Shunda boyagi odamga dori tutqazayotgan do'stiga ko'zi tushdi. Negadir odam ko'paydi, endi ikkala o'rtoq ham

savdo qilar, xaridorlar aytgan dorilarni iloji boricha topishga harakat qilishardi. So'ng yana o'sha sukunat xonaga hukumron bo'ldi. Samad tezda kelib derazadan tashqariga boqdi. Endi bekatda odamlar ham ancha siyraklashgandi. U kutuvchilar orasidan qizni topolmagach, hafsalasi pir bo'lib yana gazeta o'qiy boshladi.

...Erta tong, havo salqin. Bunday havodan to'yib-to'yib nafas olsang arziydi. Samad uylaridan dorixonagacha qanday yetib kelganini bilmaydi. Qiziq, kecha bekatda ko'rgan qiz bugun uning tushiga kiribdi.

“Unga qarab kulib turarmish. Samad uni shunchalik yaqindan ko'ribdiki, nafasi his qilar darajada emish”. Shularni o'ylayotgan Samadning yuragi duk-duk urar, nimadandir hayojonlanardi.

U doimgidek savdo qildi. Aksiga olib bugun Tohir ham kelmagan. Tushlik vaqti bo'lgach beixtiyor yana deraza yoniga keldi. Uning nigohlari yolg'iz o'sha qizni izlay boshladi.

Negadir xonadagi soat ham u qizni kutgandek bezovta chiqillardi.

“Ana, u ko'rindi!” Samadning qalbi o'z-o'zidan so'zlay boshladi. Ha, kechagidek oddiy va samimiy, Samad unga ancha payt tikilib turgach, kecha Tohir ko'rsatgan qizil koftali qizga ko'zi tushdi. Bugun ham bekatda turar, nimadandir shodon bo'lib og'zini katta ochib kulardi.

– Tarbiyasiz! – dedi ijir'ganib, undan ko'ra o'zimniki yaxshi! U shunday dedi-yu, duv qizarib ketdi. Qiziq, o'zimniki dedimmi?!

Shu payt keng peshonasidan ter oqqancha kechagi odam kirib keldi.

– Ukam, “Trombopol” berror, – beparvolarcha buyruq berdi xaridor.

Samad bir xaridorga, bir o'zining malikasiga tikildi-yu, bekatdan ko'zini uzmasdan qati'yan:

– Tugadi, – deb javob berdi.

Ana shu lahzada kulrang neksiya avtomashinasi kelib to'xtadi. Bekatdagi malak esa mashina tomonga jilmaygancha yura boshladi..

–Nega tugaydi? Kecha bor edi-ku?! – norozi qiyofada savol berdi xaridor.

–Yo'q, degandan keyin yo'q-da, – ovozini keskin balandlatib yubordi Samad. U birdan bekat yonidagi mashinani izlardi. Mashina bo'lsa allaqachon ketib bo'lgandi. Shundagina g'udranib chiqib ketayotgan xaridorni ko'rib xayolidan o'tkazdi.

“Qattiq gapirib qo'ydim, shekil-li. Hayronman, negadir har kuni bir dona bir xil dori olib ketadi. Qiziq, u mashina kimniki edi? Attang, haydovchini ko'rolmay qoldim-da. Yigitimikan? Axir kulib turib mindi-ku! Kecha mening tushimda ham shunday kulgandi”. Javobsiz savollar qurshovida qolgan Samad achchiqlanib turdi-da, dorixona eshigiga gulf osgancha uyiga jo'nab ketdi.

...Yana bir tong otdi. Bu tong Samad doimgidan-da ertaroq ishga keldi. Rastalardagi dorilarni ko'zdan kechirdi, Tohir bilan ham salom-alikdan nariga o'tmadi. Tushlik vaqti bo'lmasdan deraza yoniga joylashdi. Bugun uning malikasi ertaroq chiqqanmi, bekatda turardi. Samad unga termilib boqar, u qizning diydoriga hech to'ymasdi. Bilmikan, uni kimdir shu tomonda intiq kutishini, unga termilib o'tirishini. Yo'q, bilmaydi, chunki dorixonaning hashamdor bu oynasidan tashqarini kuzatsa bo'ladi, ammo ichkari ko'rinmaydi.

– Qaysi biri? – bekatdagilarga ishora qilib savol berdi Tohir.

Shunda Samad to'liqlanib ko'rsatdi:

– O'ng tomonda, chekkada turibdi, – uning ovozi o'zgacha titrab ketdi.

O'sha tomonga qaragan Tohir gap qotdi:

– Mundoq zamonaviyroq'i yo'qmi? Buning nechanchi asrdan qolib ketgan?!

Do'stidan bunday javob kutmagan Samad g'azab bilan javob berdi.

– Men zamon bilan emas, o'zligim bilan yashayman!..

Shu payt Samad malikasi yana o'sha mashinaga tabassum ila o'tirayotganini ko'rdi. Shafyor sochlariga oq oralagan keksaroq odam edi. Uni ko'rgan Samadning tundlashgan qiyofasi o'zgardi.

“Xayriyat, otasi ekan”, u tinmay shu so'zni takrorlar, ko'zlaridan esa o't chaqnardi. Uning bu holatini ko'rgan Tohir jilmayib so'z qotdi.

– Sevib qolibsana, o'rtoq!..

Tohirning bu so'zini eshitgan Samad arazni ham unutib, do'stini mahkam quchar, yosh boladan-da baxtiyor edi.

...Uchinchi kun. Ha, yana bir yangi tong otdi. Samad shu uch kun mobaynida qanchalik o'zgardi, bu faqat uning o'ziga ayon edi. Bugungi kun xuddi Samad uchun ataylab buyurtma qilingandek ehtirosli edi. Chunki kechadan buyon uning xayolida Tohirning “Sevib qolibsana, o'rtoq!” degan so'zlari qulog'ining tagida jaranglaydi.

Bugun unga qalbmida qilarni aytaman. So'ng oyimni sovchilikka jo'nataman. Bilaman, oyimga ham yoqadi. Xuddi o'zim orzu qilgandek chiroyli, aqlli... Biz birga bo'lamiz... kabi xayollarda yashay boshlagandi Samad. U endi tushlik bo'lishini kuta boshlagandi.

Soat millari ham go'yo hayajonda, o'sha daqiqalarga yetish uchun shitob bilan intilardi...

“...Bugun negadir atrof go'zal. Yuragim ham o'zgacha uryapti. Bu shaharga kelganimizga ko'p bo'lmagan esa-da, aynan shu bugun chiroyli joylar ekanligiga amin bo'ldim. Demak, hayotga qanday ko'z bilan boqsang, shunday ko'rinadi”, xayolidan shularni o'tkazib kelayotgan Jamila doimgidek darsdan chiqib, uyga ketishi kerak bo'lgan bekatga keldi. U bekatdagi odamlarga tabbasum bilan nazar tashladi. Yo'lda shoshilib kelayotgan mashinalar orasidan dadasining mashinasini izlay boshladi. Birdan ko'zi yo'lning u chetidagi dorixona eshigida egniga oq xalat kiyib olgan yigitga tushdi. Dadil qadam bosib kelayotgan yigitga bir zum jilmayib turdi-da, uyalib yerga qaradi.

Jamila yuragi tez-tez ura boshladi. Shunda qarshisida turgan oq xalatli yigitni ko'rdi. Shu damda ikki qalb nigohi bir nuqtada uchrashdi. Samad Jamila yoniga kelib to'liqlanib so'zlar, hayajondan qo'llari titrab ketardi. Jamila esa uning mungli ko'zlariga boqqancha tabbasum bilan termilib turardi. Samad qizning tabbasumidanmi yoki atrofdagilarning yov qarashidan cho'chidimi:

– Javobingizni kutaman, – deya ortiga o'girilib ketdi.

– Xuddi tushimdagidek tabbasum qildi. Hozir ham ortimdan kuza-tayotgandir. Muhimi barcha gaplarimni aytib oldim, – deya entikib qaytardi Samad.

– Oq xalati buncha o'ziga yarashgan bo'lmasa. Chiroyligina yigit ekan. Qiziq, menga nimalar dedi? – xayolidan o'tkazdi Jamila.

Shu payt dadasini mashinada kelib, qiziga ochiq chehra bilan doimgidek allanimalar dedi.

Jamila yigitning ortidan qarab turgancha, hozir har doimgidek dadasining emas, o'sha yigitning ovozini eshitishni istardi. Jamila shu bugun odamlardek eshitib, odamlardek gapira olmasligiga afsuslandi. Uning shahlo ko'zlaridan yosh oqa boshladi...

Samadning qalbida esa muhabbat kurtak ochganiga hali endigina uchinchi kun edi...

Bolalik iztirochi

Shunday tuyg'ular borki, yillar davomida sodir bo'lgan, lekin soniyalar ichida eslanadigan. Bolalik... yillar qa'rida qolib ketgan eski bir daftardek. Shirin xotiralar, yuzingga tabassum yugurtira oluvchi yagona so'z. Vaqt o'tgan sayin taqdir o'zining turli xil bo'yoqlari bilan bolalikni ham ayamay chaplab tashlaydi...

Barcha beg'ubor onlarini, bolalik paytlarini quvonch bilan yodga olsa, men yomon ko'raman. Endi ko'z oldimga tuproq changitib yalangoyoq yurgan vaqtlarim keldi degancha, o'sha damlardagi xudbinligim menga azob beradi. Kechki payt ishxonadan shoshilib chiqayotganimda ostonada turgan sobiq do'stim Anvarni ko'rdim. Gurs etib nimadir miyamga urilgandek bo'ldi. Birdan yuragimning bir chekkasida qattiq sanchiq turdi. O'zimni o'nglab olganimda, Anvar ketib bo'lgan ekan. Qiziq, u meni ko'rdi, lekin tanimadimi?! Balki ataylab salomlashmagandir. Hali ellikka kirmasdan sochlariga qirov oralabdi, gavdasi ham iztirobdan cho'kib ketgan. Qurt yeb bitirgan olmadek burishib qolibdi. Uni men qaritdim, men....

Bir necha kun shu haqda o'ylab siqilib yurdim. Orada bir hafta ishga ham bormadim. Ich-etimni "Sen noshudsan!!!" degan sado yemirib borardi.

O'sha vaqtlar o'n to'rt-o'n besh yoshlarda edim. Urush yillari bo'lgani uchun ocharchilik, taqchillik zamoni edi. Kunlardan bir kuni o'rtoqlarim bilan o'ynab-o'ynab Botir akaning do'koniga kirib qoldim. Aksiga olib do'konda hech kim yo'q ekan. Seyf ochiq turar, undagi tanga pullar "Meni ol" degandek sochilib yotardi. O'zimni oqlamoqchi emasman-u, lekin tabiatimda o'g'irlikka moyilligim yo'q. Lekin o'sha vaqtlar bolalik qildimmi yoki yo'qchilik ta'siridami, tangalarni yig'ib, cho'ntagimga joylab oldim. Birdan yugurib Anvar kelib qoldi:

– Muso qayerga ketding?! Yur, o'ynaymiz.

Qo'lga tushgan polopondek do'stimning ortidan ergashayotganimda, eshik oldida Botir aka paydo bo'ldi. Og'zidagi nosini tufllab:

– Hoy bolalar, nima o'g'irladingiz? – jiddiy ohangda savol berdi. Birdan rangim oqarib titray boshladim. Shumligim tutib cho'ntagimdagi tangalarni yonimda anqayib turgan Anvarning kamzuliga solishga ulgurdim. Birdan yelkamdan tog' ag'darilganday bo'ldi.

– Qani, cho'ntaklaringni ag'daringlar-chi! – beo'xshov kuldi Botir aka.

– Mana, dedim shimimning cho'ntagini ag'darib.

– Mana, – dedi Anvar ham mag'rurlik bilan. Shu payt uning cho'ntagidan boyagina men solgan tangalar shiqirlab tushib ketdi.

Anvar hayron qolganicha faqat bir gapni ko'zlarida yosh bilan takrorlardi:

– Men olmadim, men... men o'g'ri emasman!

– Seni mirshabni yoniga olib boraychi, jazongni olasan! – deya Botir aka uni qulog'idan cho'zib yetaklab ketdi.

Zo'r tomosha ko'rgandek men qotib turardim. O'sha vaqtlar o'g'irlik qilganlarning qo'li kesib tashlanardi. Ko'z oldimdan Anvarning beg'ubor ko'zlari va nozikkina cho'pdek ozg'in qo'li ketmasdi. O'sha kundan boshlab Anvarni qaytib ko'rmadim. Orqavarotdan eshitishimcha, uning qo'llarini kesib tashlashibdi... Buncha zolim bo'lmasa, bu siyosat va qonunlar... O'sha kundan beri qiynalaman, bolaligimni eslagim kelmaydi. O'sha xotiralarning barchasi yurak-bag'rimni yoqadi...

...Kuzning so'nggi kunlari, ishga kelganimda yangi xodim olinganidan xabar topdim. Shu payt barchaning o'rtasida vositachi vazifasini bajaruvchi hamkasbim Olimbek, tushlikda Anvarni olib kelib menga tanishtira ketdi. Uning tik boquvchi nigohlari hali ham o'sha-o'sha edi. U meni tanimagandi, chunki meni ishxonada qitmir deb atar, ba'zilar hatto ismimni ham bilmasdi. U bilan bir dasturxon atrofiga o'tirar ekanman, nimadir tomog'imga tiqilar, har nafasimda o'lib – tirilardim. Anvarning kesilgan qo'lini ko'rib yana azob cheka boshladim. U qo'lga tikilayotganimni sezib ko'zlariga yosh oldi.

– Uzr, armonlaringiz bilan bog'liqmi?! – so'zlarimni ba'zo'r chiqardim.

– Yo'q, bolaligim bilan, – uning ma'yus ko'zlari ko'zlarimga tikildi. Xuddi “Sen qilding, sen...”, degandek go'yo.

– Siqilsangiz aytmay qo'ya qoling, – dedi Olimbek.

– Men qo'limga achinmayman, do'stinga achinaman...

Bir o'rnimdan qo'zg'alib qo'ydim. Asablarim to-bora taranglashib borardi.

– Men qo'lim bilan birgalikda do'stimdan ayrilgandim. Eh, nomard dunyo!.. – chuqur uh tortdi. Qani edi do'stimni topa olsam, bolaligimni topgandek bo'lardim. Uni juda ko'p izladim, ammo yo'q, topa olmadim. Nima bo'lsa ham Xudo rahmatiga olmagan bo'lsin...” Anvarning so'nggi so'zlaridan muzlab ketdim. Yelkamga og'ir tosh qo'yishgandek og'irlashib qoldim. O'rnimdan turib, uning yelkasiga qo'limni qo'yib zo'rg'a shivirladim:

– Kechir, do'stim...

Hayot bozordagi sotuvchiga o'xshaydi. Xohlasa beradi, xohlamasa yo'q. Ana shu sotuvchi Dilnozaga ko'proq narsa hadya qilgan, yaratgan ham endigina o'n olti yoshni qarshilagan bu qizga o'zining jamiki go'zalligini ato etgandi.

Havo salqin. Atrofdan esayotgan mayin shabada insonga tetiklik baxsh etadi. Shunday paytda, oqsoch ayol doimgidek maktab pollarini yuvmoqda. Yolg'izlikdan zerikkan bo'lsa kerak, ayol bor ovozdagi qo'shiq kuylardi. Uning mahzun ovozi beton devorlarga urilib, qandaydir yoqimli va mayin bo'lib jaranglardi. Bo'm-bo'sh xonadagi jihozlar ixlosmand muxlisdek jim bo'lib tinglar, xonaga kirayotgan shamol ham uni cho'chitib yuborishdan qo'rqqandek go'yo...

– Assalomu alaykum, opajon..! – jarangdor ovoz yangradi. Musiqa ham ataylab o'chirilgan magnitafondek taqqa to'xtadi.

– Vaalaykum assalom, qizim, kallayi saharlab kelasana, senga zarilmi?

– Voy, opajon, axir bugun mehribon onajonlarimiz uchun tadbir uyushtirganmiz, tuman xalq ta'limi bo'limidan mehmonlar kelishadi. Shunga ustozimiz barcha ishlarni menga ishonib topshirgan, tadbirni chiroyli saviyada o'tkazish mening bo'yimda.

Dilnoza yana allaqancha gaplarni gapirib tashladi. Bularning biron-tasini tushunmagan ayol “Hmm” dedi-yu, bosh qimirlatib qo'ydi. Endi xonadagi jihozlar dardli musiqani emas, tadbir uchun tayyorlangan ssenariyni eshitishga majbur edi.

Chamasi bir soatlar o'tib hamma kela boshladi. O'quvchilarning u yoqdan bu yoqqa yugurishi oyog'i kuygan tovuqni eslatardi. Uzoq vaqt davom etgan g'ala-g'ovurdan so'ng tadbir ham nihoyasiga yetdi. Nega-dir Dilnoza tadbirdan keyin ham boshqa o'quvchilarga o'xshab ang-

Tug'ilgan kun

raymas, aksincha, o'qituvchilarning topshirig'ini bajarish bilan band.

– “9-A, xonaga!” – past bo'yli, ivigan pechenyeni eslatuvchi, sap-sariq, taqirbosh odam o'quvchilarni xonaga chorladi.

Yuziga endigina sabza mo'ylov chiqqan yigitlar, o'zlarini ulg'aygandek tutib noz-karashma bilan yurgan qizlar birin-ketin sinfxonaga kirib keldi.

– Aziz o'quvchilar, bugungi tadbir juda chiroyli o'tdi, buning uchun sinfdoshingiz Dilnozaga alohida tashakkur bildiramiz. Sizlarga yana bir yangiligimiz bor, bir haftadan so'ng maktabimizda “Zukko kitobxon” tanlovi tashkil etiladi. Kimki yaxshi ishtirok etsa, esdalik sovg'alar bilan taqdirlanadi. Shu musobaqada bizning sinf ilg'or ishtirok etishi shart! – sinf rahbari oxirgi so'zlarini urg'u berib gapirdi.

– Ustoz, mana, Dilnozangiz bor-ku qayg'urmang! – orqa o'rindiqdan gap suqdi Salim.

Hamma baravariga kuldi. O'qituvchi ularni tinchitmoqchi bo'lganda, uni chaqirib qolishdi.

– Uyalmysilarmi ustozni kalaka qilgani? Sizlarda o'zi ozgina mas'uliyat bormi?! – qoshlarini chimirib jahl bilan savol berdi Dilnoza.

– Sen borsan-ku Dilnoz, o'qituvchilarning ishongan tog'i, – yarim hasad, yarim havasda luqma tashladi Vazira. Sinfxonada shovqin-suron yana avjiga chiqdi.

...O'quvchilar o'z uylariga tarqasa ham Dilnoza kutubxonada kitob o'qib o'tirardi. U boshqa o'rtoqlaridek uyiga shoshmas, yoshlikning ana shu davrida faqat o'qish kerak degan g'oyani ilgari surardi.

– Voy, anavi Dilnozami, ertalabdan kelgandi, haliyam shu yerdami?!

– Ha, u qiz boshqalarga o'xshamaydi. Sinfdan ham juda tartibli, aqilli qiz, orqa o'rindiqdagi o'qituvchilar suhbatini kitob o'qiyotgan Dilnoza ham eshitar. Qiziq, u shunday so'zlarni eshitgan sayin yana tirishqoqlik bilan o'qirdi.

...Har doim katta kelindek o'choq boshida kuymalanib yuradigan Saidaga opa bugun yangi ko'ylaklarini kiydi. Axir bugun ellik yetti yoshga to'ldi, yangi ko'ylak kiyisa arziydigan kun-da, bu kunga yetganlar bor, yetmaganlar... ayol marhum erini xotirlab yig'lay boshladi. Hovlida yolg'iz o'tirgan Saidaga opa biroz o'ziga kelgach, bugun yig'lamaslikka so'z berdi. O'zi yaxshi ko'radigan ovqatni pishirdi. So'ng ko'chaga qaray boshladi.

Kechga yaqin tashvishlardan qutulib kelgan Dilnozaning yuzida horg'inlik alomati sezilib turardi. Unga hozir bir og'iz so'z ham og'irlik qilar, aqliy mehnatdan charchagan miyasi faqat jimlik va osudalikni istardi. Unga hozir tinchlik kerak, tinchlik...

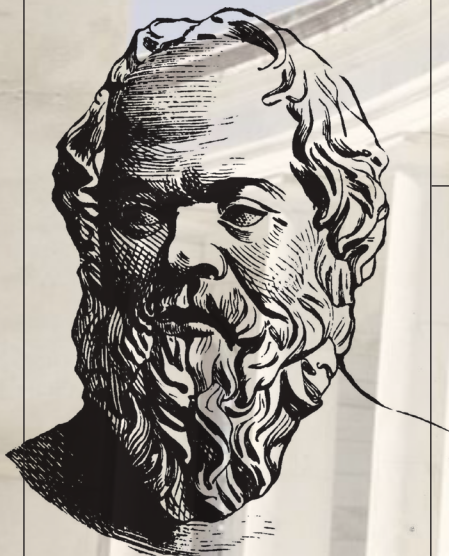
Farzandini doimgi qiyofada ko'rgan ona o'zining tug'ilgan kuni ekanligini ham unutib qo'ydi.

– Voy bolaginamey, qara, qay ahvolga tushibsan! Bu turishda ertaga kasal bo'lib qolasan. O'sha maktabingdagilar senga oltin olib beradimi, buncha yugurasan? Mundoq boshqa o'quvchilarga o'xshab yursang-chi sen ham!

– Bo'ldi, yetar, charchadim. Gaplaringiz bo'g'zimga keldi. Birpas jim bo'ling... Dilnoza shunday deya xonasiga shahd bilan kirib ketdi.

Ona ko'z yoshlarini yangi ro'molining bir chekasiga artgancha, hovlida qoldi. Bugun ona yig'lashni istamagandi, chunki uning tug'ilgan kuni edi...

“Jinnilikni puxta bajar!”

“Bu yerdan ketish payti yetdi, men – o‘limga, sizlar – yashashga, lekin qay birimiz yaxshi tomonga ketyapmiz, buni Xudodan o‘zga hech kim bilmaydi”.

Suqrot

“Erkin inson bo‘lishimiz uchun qonunga qul bo‘lishimiz kerak”.

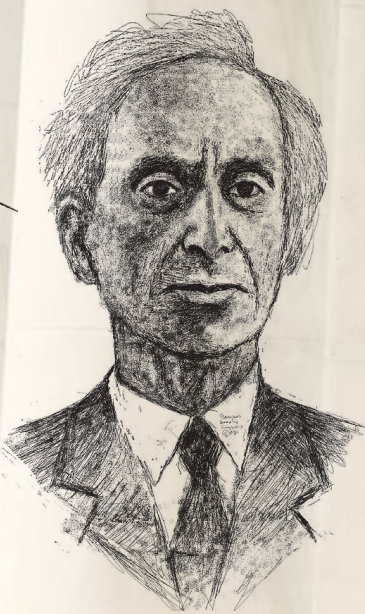
Sitseron

“Ayollar kechroq o‘ladi, chunki ular doim kechikib yuradi”.

Fiana Ranevskaya

“Inson erkin tug‘iladi; ammo qayoqqa qarama, zanjirband insonlar!”

J. J. Russo

“Tashxis qo‘yish shu qadar taraqqiy etdiki, birorta ham sog‘ odam qolmadi”.

B. Rassel

“Qulning bitta xo‘jayini bo‘ladi. Shuhratparast odam esa mansabga ko‘tarilishiga kimlarning yordami tegsa, o‘shalarining quli bo‘ladi”.

Jan de Labyuyer

“Diktator bilan dirjorning o‘xshash tomoni shuki, har ikkalasi tomoshabinga teskari qarab boshqaradi”.

Aleksandr Oldenburskiy

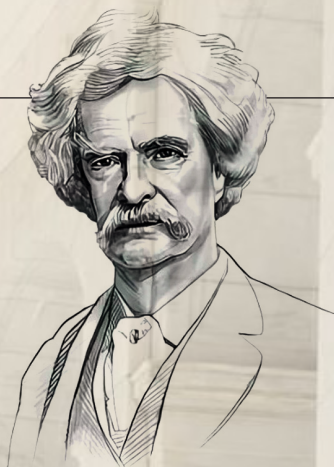
“Ota-onalar o‘z farzandlarini yaxshi bilaman deb o‘ylaydi, vaqt esa ularning bu yanglish fikrini yanayam mustahkamlaydi”.

T. Drayzer

“Ateizm yupqa muzdir, bitta odam yurib o‘tsa bo‘ladi, ammo xalq o‘tmoqchi bo‘lsa, suv tubiga qulaydi”.

F. Bekon

*“Baxtning orqasidan quvish
shart emas, balki uning
yo‘liga yotib olish kerak”.*

Mark Tven

*“Agar odam aqlli va halol
bo‘lsa, demak hech qaysi
partiyaga a‘zo emas.
Agar u aqlli hamda
partiyaga a‘zo bo‘lsa, halol
emas.*

*Ham halol, ham partiyaga
a‘zo bo‘lsa, demak u
ahmoq”.*

Fiana Ranevskaya

*“Tentak va landovurlarga
o‘z aqlingni namoyish
qilishning bitta yo‘li bor –
ular bilan gaplashmaslik”.*

A. Shopengauer

*“Men betobman, ammo
shifokorlarga bormay
qo‘ydim, chunki endi ularga
hech narsa bilan yordam
berolmayman...”*

Erik Bern

*“O‘n yil maktab davrini
hisobga olmasak, butun
umrilm o‘rganamiz”.*

G. Laub

*“Agar tarixdan hamma
yolg‘onlarni olib tashlasak,
haqiqat yuzaga chiqmaydi,
balki hech narsa qolmaydi”.*

Stanislav Yeje Lets

*“Men omad formulasini
bilmayman, ammo
omadsizlik formulasidan
xabarim bor, bu - hammaga
yoqish istagi”.*

E. Xeminguey

*“Pul yaxshi xizmatkor, lekin
yomon xo‘jayin”.*

Frensis Bekon

*“Kun ko‘rish uchun ishlash
zarur, boyish uchun boshqa
bir narsani o‘ylab topish
kerak”.*

Alfons Karr

*“Hasadning bayram kunlari
bo‘lmaydi”.*

F. Bekon

*“Bir gramm tajribang bir
tonna nasihatdan afzal”.*

Mahatma Gandi

“O‘z ishingizni juda muhim deb hisoblash, sizda asab kasali yaqinlashayotganini bildiruvchi asosiy belgidir».

B. Rassel

“Diktaturaning bitta afzal tomoni shuki, saylov natijalarini soatlab intizor kutmaysan”.

F. Moriak

“Diktatura shunday davlatki, bir kishi hammadan, hamma bir kishidan qo‘rqadi”.

A. Moraviya

“Qamoqning qabrdan farqi shuki, qachondir uning eshigi ochiladi”.

Al Kapoye

“Dushmanlarimizni yomon ko‘rgan kimsalarni yaxshi ko‘ramiz, agar dushmanlarimiz yo‘q bo‘lsa, unda kimni yaxshi ko‘rardik?”

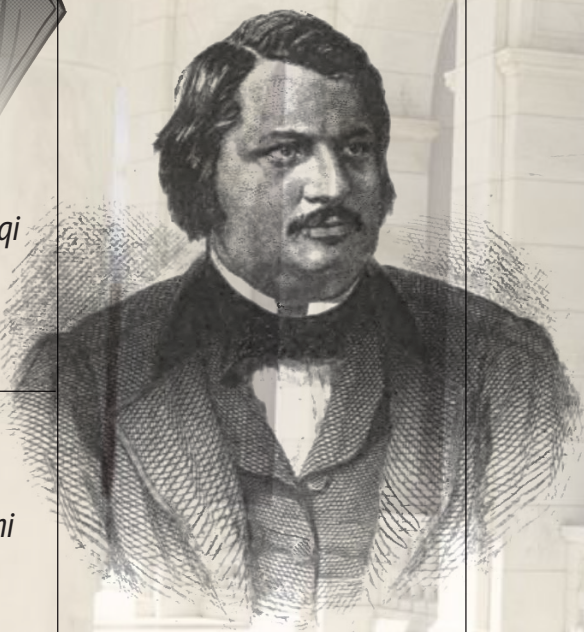
B. Rassel

“Men o‘zimga urilib pachoq bo‘ldim”.

F. Kafka

“Bizlar haqli ravishda tinimsiz Stalinni so‘kamiz, lekin men bir narsani so‘ramoqchiman - to‘rt million chaquv xatini kim yozgan?”

Sergey Davlatov

“Nima ish qilayotgan bo‘lsang ham puxta bajar, hatto jinnilikni ham”.

Balzak

“Bugun agar shifokor buyragingni olib tashlash kerak desa, sen bilmaysan: rostdan buyraging kasalmi yoki shifokorga ipotekaga to‘lash uchun pul kerakmi”.

Jan Fresko

*“Hech narsa bilmasligimni
bilaman, boshqalar shuni
ham bilmaydi”.*

Suqrot

*“Bitta odamning erkinligi
ikkinchi odamning erkinligi
boshlangan joyda tugaydi”.*

Bakunin

*“Ta’lim olishimga
maktabni hech qachon
aralastirmaganman”.*

Mark Tven

*“Shifokorlarning haddan
oshiq yordami tufayli men
o’lyapman”.*

Aleksandr Makedonskiy

*“Erkaklarni bir-birini
o’ldirish istagi katta
tezlikda birlashtiradi”.*

Otto fon Bismark

*“Pul yordamida siyosiy
hokimiyatni sotib olish pulni
juda behuda suiiste’mol
qilishdir”.*

Karl Popper

*“Yaxshiyam xalq bank tizimi
qanday ishlashini bilmaydi,
bilganda edi, ertagayoq
inqilob bo’lardi”.*

Genri Ford

*“Jamiyat og’ir dardga
chalingan bo’lsa, unga
moslashishga hech kimning
sog’ligi dosh berolmaydi”.*

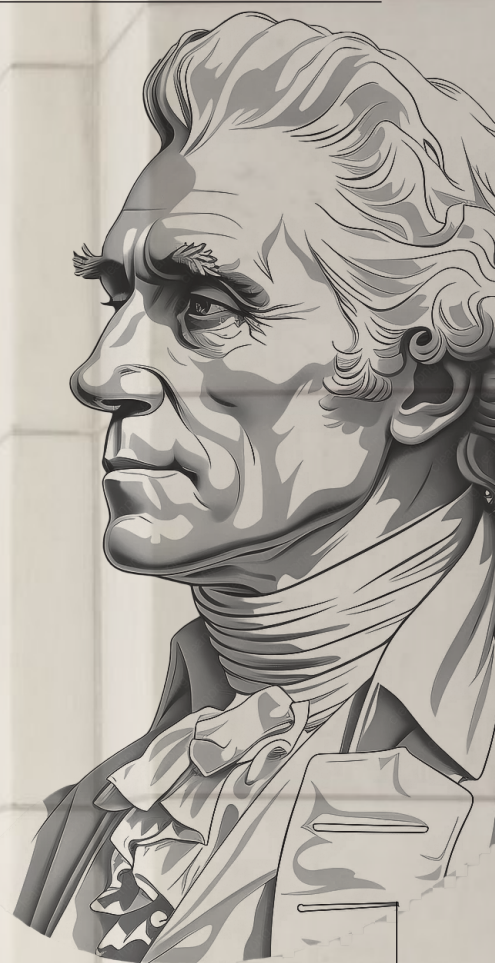
D. Krishnamurti

*“Ellik yoshdan oshgan
bo’lsangiz, ertalab
uyg’onganda hech
qayeringiz og’rimasa,
demak siz vafot etibsiz”.*

Ingliz maqoli

*“Bir qarashda tug’ilgan
sevgining davosi qiyin
bo’ladi”.*

Jan de Labyuyer

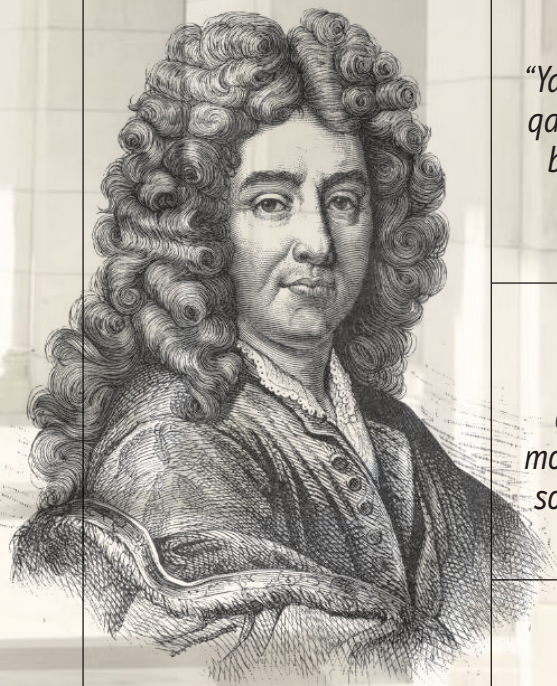
*“Hech narsa o’qimaydigan
kishi faqat gazeta
o’qiydigan odamdan
aqlliroq bo’ladi”.*

T. Jefferson

*“Ko’p odamlar hayotining
birinchi yarmini qolgan
ikkinchi yarmini baxtsiz
qilish uchun sarflaydi”.*

Jan de Labyuyer

Rahimjon RAHMAT tarjimalari

L.A. B... Page 633.

“ALLA” DAN “MAQOM” GACHA

ILK IJRO

Men Roziyaxon Komiljonova 2005-yil 24-oktabrda Farg'ona viloyati Marg'ilon shahrida tug'ilganman. Dadam tadbirkor, onam esa musiqa maktabida kutubxonachi bo'lib ishlaydi. Oilada uch nafar farzandmiz: akam, men va singlim. Akam ham tadbirkorlik bilan shug'ullanadi, singlim esa hozir Marg'ilondagi 8-BMS-Mda fortepiano yo'nalishida o'qimoqda. San'atga qiziqishim juda erta, ya'ni bog'cha davrlarimdayoq boshlangan. Esimda, bog'chamizning har bir tadbirida qo'shiq kuylardim yoki milliy kuylarimizga raqs tushardim. Ilk kuylagan qo'shig'im esa “Alla” bo'lgan. Bolalikda sevimli qo'g'irchog'im va uning bejirim beshikchasi bo'lardi. Men onamdan yod olgan allani aytib, qo'g'irchog'im beshigini tebratib o'ynardim. Shu bolalikdagi o'yinlarim ham kelajakdagi san'at yo'limning dastlabki qadami bo'lgan desam adashmayman.

Bog'chadagi tarbiyachi opalari-miz onamga "Qizingizni musiqa maktabiga bering, ovozi yoqimli, iste'dodi bor. Shu yo'nalishda o'z yo'lini topib ketadi" deb maslahat berishgan ekan. Maktab davrida ham hech bir tadbir mening ishtirokimsiz o'tmasdi. Har doim sahnaga chiqib qo'shiq kuylashim, konsertlarda faol qatnashishim odatiy holga aylangandi. Maktab sahnasida ijro etgan ilk qo'shig'im esa "Ustozlar" bo'lgan. Keyinchalik onam meni Marg'ilondagi 8-sonli musiqa maktabiga olib bordilar. U yerda dutor-soz va an'anaviy xonandalik yo'nalishida tahsil olishni boshladim.

YUTUQLAR

Musiqa maktabida o'qishni boshlaganimga atigi uch oy bo'lganida "Kamalak yulduzlari" respublika bolalar ko'rik-tanlovida ishtirok etdim va faxrli birinchi o'rinni qo'lga kiritdim. Bu mening musiqa yo'nalishidagi ilk katta yutug'im edi. Shundan so'ng ustozlarim menga "Boshqa yo'nalishlarga chalg'imang, butun diqqat-e'tiboringizni maqom hamda an'anaviy xonandalikka qarating" deb maslahat berganlar. Keyin yana turli tanlovlarda ishtirok eta boshladim. Ilk xalqaro ishtirokim 2016-yilda, Ozarbayjonning Boku shahrida o'tkazilgan VIII xalqaro maqom festivali bo'ldi. U yerda ham birinchi o'rinni qo'lga kiritishim menga kelgusi g'alabalar yo'lida juda katta rag'bat bo'lgan. Undan so'ng Rossiya, Qozog'iston, Belarus kabi davlatlarda ham ko'rik-tanlovlarda qatnashib, faxrli o'rinlarni olib qaytdim. Xususan, 70 dan ortiq davlat ishtirok etgan "Iste'dod-II" ko'rik-tanlovida ham yurtimiz bayrog'ini barchadan yuqori ko'tardim.

O'sha kuni meni hayajon bosmagan, faxr va g'urur his qilganman.

UNUTILMAS KUN

2015-yil men uchun san'at yo'lida unutilmas lahzalarni tuhfa etgan. O'sha yili musiqa maktabimiz yonida joylashgan mehribonlik uyiga targ'ibot guruhi sifatida mashhur san'atkorlarimiz kelishidan xabar topdik. Ular orasida bugungi Madaniyat vaziri Ozodbek Nazarbekov, shuningdek, Malika Egamberdiyeva, Alisher Fayz, Adham Soliyev, Sayyora Jahon, naychi Abdulahad Abdurashidov kabi ustozlar ham bor edi. Tadbir boshlanishidan avval menga ham qo'shiq ijro etish taklif qilindi. O'sha kuni sahnada, avval, "Ustozlar"ni, so'ng esa ustoz Ma'murjon Uzoqov repertuari-dan "Dog'man" qo'shig'ini kuyladim. Ijrolarim tadbir ishtirokchilari va ustoz san'atkorga xush yoqib, yana kuylashimni so'rashdi. Men esa tadbirdan ikki kun avval tayyorlab qo'ygan Ozodbek Nazarbekovning "Jon O'zbekiston" qo'shig'ini kuylashga qaror qildim. Eng hayajonlisi, ustozning o'zlari ham turib menga jo'r bo'ldilar! O'sha sahnada san'atimizning katta bir darg'asi bilan duet aytishim, ularning yonida turib kuylashim hayotimdagi eng unutilmas lahzalardan biri sifatida xotiramga muhrlandi. O'sha kuni meni hayajon bosmagan, faxr va g'urur his qilganman. Ammo bu voqeani endilar eslasam hayajon bosadi. Kichik bir qizcha shu katta bir davrada, yana katta san'atkorlar oldida, hayajonsiz, baralla ijro qila olganimdan hali ham hayratlanaman.

NOLA SHAYDOSIMAN

Meni san'at yo'lida maqomchilarimizning yurakdan kuylagan ijrolari, ozar xalqi mug'omlari va eron kuylari ko'proq ilhomlantiradi. Ularni shunchaki tinglamayman, yurak bilan his qilaman. Ijro qilayotganimda ham sochim tolasidan to tirnoqlarimgacha yurakka aylanadi. Ulardagi har bir ohang, har nola vujudimga singib ketgandek bo'ladi. Maqomda Ma'murjon Uzoqov va Dilnura Qodirjonovalar mening kumirim. Shuningdek, ustoz san'atkorlarimizdan Yulduz Usmonova, Ozodbek Nazarbekov, Gulsanam Mamazoitova, Yulduz Turdiyeva, Dildora Niyozova kabi ijodkorlarning qo'shiqlarini sevib tinglayman va kuylayman. Ularni o'zinga ma'naviy ustoz deb bilaman. Shu o'rinda aytishim kerakki, men faqat ustozlardan emas, balki iste'dodli tengdoshlarimdan ham o'rganishga harakat qilaman. Chunki har bir ijrochida o'rganiladigan jihatlar topiladi. Xullas, o'zimni bir jumla bilan ta'riflasam, nola shaydosiman!

Mashhur bo'lishdan ko'ra, xalq uchun suyuqli bo'lishni afzal bilaman.

TALABALIK

Bugungi kunda Yunus Rajabiy nomidagi Milliy musiqa san'ati instituti talabasi bo'lib tahsil olayman. Hali o'qishni tugatib ulgurmagan bo'lsam-da, bu inson hayotidagi eng esda qolarli davr ekanligini anglab yetdim. Yotoqxona muzlatgichiga qo'yan taomlarningning yo'qolib qolishi, kursdoshlar bilan kelishib darsdan qochishlar, bularning barchasi oltin davrimning bir qismi, keyinchalik eslab yuriladigan shirin xotiralar deb bilaman. Vaqti kelib qachondir bu maskanni bitirishimni, hamma o'z yo'lidan ketishini o'ylasam, hozirdan ustozlarimni, kursdoshlarimni sog'ina boshlayman.

BIR KUNLIK KIYIM

Bolalikdagi qiziq bir voqea sira yodimdan chiqmaydi. Birinchi ustozim Doniyor Nurmatov meni ustoz Otabek Muhammadzohidning “Otabek shou” dasturiga olib borgan edilar. Dastur uchun maxsus sahnabop ko’ylak tiktirdik, unga moslab bejirim tuflicham ham oldik. U yerda O’zbekiston xalq artisti Gulsanam Mamazoitovaning “Oydan tushgan emas” qo’shig’ini ijro qildim. Dastur yakunlangandan keyin ustozim bilan taksida uyga qaytdik.

Ammo taksidan tushishda xayolga berilib yangi kiyimlarim solingan sumkani mashinada unutib qoldiribman. Orada hech qancha vaqt o’tmay buni ustozim payqab qoldilar. Ustozim qancha qidirsalar ham keyin u taksini topa olmadik. Haligacha ular bilan ko’rishsak, shu voqeani eslab bir kulishib olamiz. Shunday qilib, atigi bir kun kiygan kiyimlarim yo’qoldi, o’sha kun bir umrlik xotira bo’lib qoldi.

SEVIMLI BO’LSAM, DEYMAN...

Bugungi kunda men ozmi-ko’pmi muxlislarimga ega ekanligimdan quvonaman. Hozir Instagram va YouTube orqali asosan estrada yo’nalishidagi ijrolarimni kuzatuvchilar e’tiboriga havola etyapman. Ammo meni ko’pchilik maqomchi sifatida taniydi. Chunki qalbmida maqomga bo’lgan muhabbat boshqa yo’nalishlarga qaraganda ancha kuchli. Shu sababdan ham ta’limimning barcha bosqichida maqomchilik yo’nalishida o’qidim. Shu bilan birga, o’zimni turli yo’nalishlarda sinab ko’rishni ham yaxshi ko’raman. Yangilik izlash, yangi uslub-

larda ijro qilish ijodiy ruh bag’ishlaydi. Hatto opera aytib ham sahnaga chiqqan paytlarim bo’lgan. Ammo eng katta orzum – o’zbek maqomchiligini jahon sahnasiga olib chiqish, uning rivojlanishiga hissamni qo’shish. Men mashhur bo’lishdan ko’ra, xalq uchun suyuqli bo’lishni afzal bilaman. Chunki mashhurlar ko’p, ammo hamma ham xalqning yuragidan joy ola olmaydi. Tarixda mashhur bo’lsa-da, unutilib ketgan san’atkorlar ham yo’q emas. Ammo chin dildan sevilgan ijrochilar xalq qalbida abadiy yashaydi. Men ham shunday sevimli san’atkorlar qatorida bo’lishni orzu qilaman.

Maqsad OBIDJON yozib oldi

INTELLEKTGA EGA

“Sun’iy intellektni men oshxona pichog’iga o’xshataman. Agar pichoq oshpaz qo’lida bo’lsa, undan taom tayyorlash maqsadida ishlatadi. Jinoyatchining qo’lida esa u qurolga aylanadi.” Shu birgina o’xshatmada zamonamizning eng dolzarb muammosi ham, eng ulkan imkoniyati ham mujassam. Har kuni ertalab uyg’onganimga, qo’limdagi telefon menga kun tartibini eslatadi. Qurilmamdagi sun’iy intellekt dars jadvalimni biladi, ertaga imtihon borligini ham aytadi, hatto nima yeyishimni maslahat beradi. Men bu texnologiyaaning ichida yashayapman. Lekin meni o’ylantiradigan narsa: u meni boshqaryaptimi yoki men uni boshqarayapmanmi?

“PICHOQ”

O'zbekiston talabalari bugun zamonaviy, tezkor, moslashuvchan. Ammo ayni paytda savol ostida qolgan jihatlar ham yo'q emas. Sun'iy intellektdan foydalanuvchilar soni ko'paymoqda, lekin undan to'g'ri foydalana-yotganlar soni qancha? Sun'iy intellekt hozircha odamning o'ziga to'liq o'xshamaydi. U ijod qilmaydi, u his qilmaydi, u faqat hisoblaydi. Demak, sun'iy intellekt yordamida dars tayyorlash mumkin, lekin anglash faqat inson qo'lidan keladi. Aynan shu o'rinda oshxona pichog'i o'xshatmasi dolzarb: "pichoqning o'zi taom tayyorlamaydi, balki oshpaz qo'lida mo'jiza yaratadi". Talaba esa bu texnologiyalardan foydalalanib o'z ijodini, tafakkurini, fikrini shakllantiradi.

Sun'iy intellektdan qanday foydalandik? Referat yozishda fikr tuzdikmi yoki nusxa oldikmi? Savollarga javob topishda – o'qib-o'rgandikmi yoki ko'chirib topshirdikmi? Bu savollarning javobi bizning kimligimizni belgilaydi.

Intellekt kuchi bilimga aylanadimi? Sun'iy intellektni foydali qilish uchun insonda uch narsa bo'lishi kerak: axloq, tafakkur va mas'uliyat. Aks holda, bu vosita bo'lishi kerak bo'lgan narsa qurolga aylanadi. Tushuning, sun'iy intellekt mashina sizga yondashmaydi, sizdan sabr so'ramaydi, ammo sizni aldashga ham qarshi chiqmaydi, u darsni siz uchun o'rganmaydi, faqat taklif qiladi, u sizni olim qilmaydi, ammo sizni ilmdan uzoqlashtirishi mumkin.

Talaba sifatida bizda ikki yo'l bor:

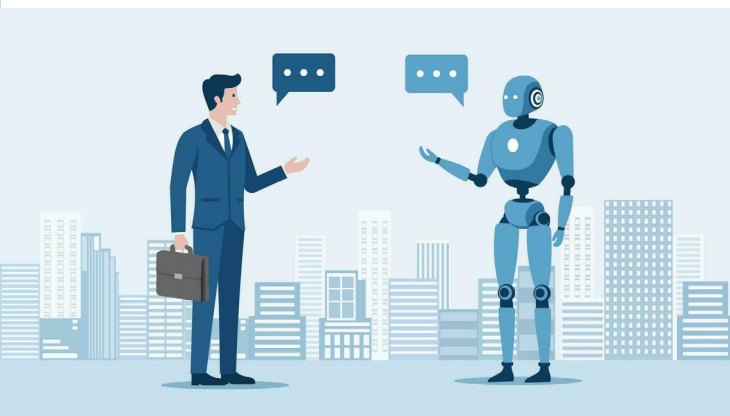
1. Intellektni dars tayyorlash, o'zlashtirish va rivojlanish uchun qulay vosita sifatida qabul qilish.
2. Uni yo'lni qisqartiruvchi, aqlni ishlatmaslik uchun "xizmatkor" deb bilish.

Bugun bizni hech kim sun'iy intellektdan foydalanishga majbur qilmaydi. Bu bizning ixtiyorimizda. Ammo ertangi kunimiz, kasbimiz, fazilatimiz ham ana shu tanlovga bog'liq: "biz pichoqni ovqat pishirish uchun tanlayapmizmi?" Yoki unga ishonganimiz sayin o'z ustimizdan boshqaruvni boy berayapmizmi? Sun'iy intellekt bizning o'quv hayotimizdagi yangi davr. U noto'g'ri ishlatilsa, bizni bilimdan mahrum etadi. To'g'ri ishlatilsa, bizni vaqt, imkon, bilim jihatidan kuchaytiradi.

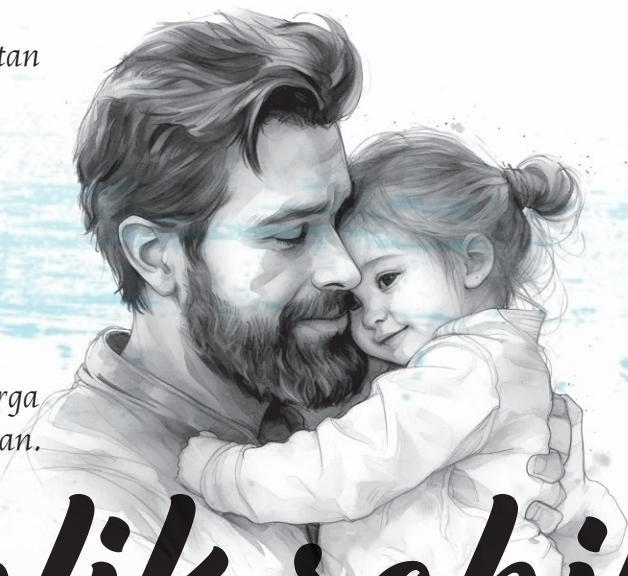
"Yaxshi oshpaz faqat pichoq bilan emas, yurak bilan pishiradi." Pichoqni oshpaz qo'lida ko'rganmiz – u taom tayyorlaydi, lekin bu taomning ta'mi oshpazning qalbi, tajribasi va mahoratidan kelib chiqadi. Talaba ham xuddi shunday: sun'iy intellekt yordamida izlanadi, lekin natija uning o'z tafakkuri va ko'nikmalaridan tug'iladi. Sun'iy intellekt – kuch. Lekin kuchni qanday ishlatishni faqat inson hal qiladi.

Aslida, gap pichoqda emas, uni ushlab turgan qo'lga bog'liq. Talabaning qo'li – izlanish, mas'uliyat, vijdon va orzular qo'li. Agar biz sun'iy intellektni shular bilan birlashtirsak, u ilm pichog'iga aylanadi. "Yaxshi oshpaz yurak bilan pishiradi" deganidek, yaxshi talaba ham yurak bilan o'rganadi. Talaba – izlanadigan, savol beradigan, sinab ko'radigan inson. Texnologiya undan oldin emas, uning izidan yurishi kerak. Shunda sun'iy intellekt yordamchi bo'ladi. O'zbekiston talabasining qo'lida bu pichoq ilm quroli bo'lishi kerak.

Nodirbek RAHIMBERGANOV
Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi

Mehr so'zi ko'pincha onalarga nisbatan qo'llaniladi. Qalbi quyosh, mehri daryo, sabri dengiz onalarga. Xo'sh, otalarga-chi? Ular uchun ushbu so'zni ishlatish uslubiy jihatdan o'rinlimi? An'anaviy dunyoqarashimizga ko'ra bu biroz erish tuyilishi mumkin, ammo mazmunan va hayotiy jihatdan mutlaqo o'rinli. Nega ushbu fikrni ilgari surayotqanimni sizlarga bir voqea orqali tushuntirib bermoqchiman.

Omonlik schili

Yoshim 18 da, biroq hali hanuz otasining yelkasidan, onasining etagidan tushmagan yosh bolaga o'xshayman. Biror muammoga yo'liqsam darrov otamga aytaman, meni har qanday vaziyatda ham to'g'ri qabul qiladigan va odil hukm chiqaradigan insonga. Qizlar otasidan qo'rqishi, masofa saqlashi va hatto ko'ziga tik qaramasligi kerak dersiz. Albatta, bu ularga nisbatan hurmat va odobdan dalolat beradi. Ammo ko'p qizlar buning natijasida otalariga bo'lgan mehrlarini va otalarining ularga bo'lgan samimiyatini his qilolmay, noto'g'ri tushunchalarni o'zlariga singdirishadi. Bu gapim bilan sizning yuqoridagi fikringizni inkor qilmoqchi emasman. Shunchaki, qo'rquv bo'lsa mehr soviydi, hurmatda muhabbat yashashi kerak deb o'ylayman.

Bundan 7 yillar avval chamasi hayotimda bir voqea sodir bo'lgan. Bir umrga tatigulik, unutilmas saboq. 8 yoshimda meni fortepiano to'garagiga berishgan. Musiqa maktabdagi ilk kunim kechagidek yodimda. Ustozimga salom berishga uyalganim, klavishlardan yangragan tovushlarni eshitib qanday hayratlanganim va h.k. Aslini olganda juda tirishqoq va ko'nikuvchan qizman. Ota-onamning motivatsiyasi va qo'llab-quvvatlashlari natijasida san'at sohasiga ham tez ko'nikdim.

1-sinfning 3-choragidayoq hamma kichik-kichik kuylarni yod ola boshladim. Bir kuni ustozim meni bahorgi konsertga qatnashtirmoqchi ekanligini aytdi. Konsertda fortepianoda kuy chalishim kerak edi, shuning uchun darajamga nisbatan qiyinroq kuy tanladik. Uni yod olish uchun ko'p mashq qilishim va deyarli har kuni musiqa maktabiga borishim kerak edi. Uyimiz shahar markazida, maktab esa shaharning chetida joylashgandi. O'sha vaqtlarda oiladagi moliyaviy ahvolimiz yaxshi emas edi. Shunga qaramasdan, ular bu pulli maktabda o'qishimga to'sqinlik qilishmadi. Onam deyarli har kuni meni darsga olib borar, darsim tugaganidan so'ng esa dadam taksida uyga olib ketardi. Konsertga 1 kun qolgandi. Doimgidek, maktabdan so'ng tayyorlovga borishim kerak edi. Bu gal meni yolg'iz yuborishdi. Tayyorgarlik kechgacha cho'zildi. Ishdan horib kelgan otam meni olib ketish uchun yana maktabga keldi. Iliq so'zlari bilan yashirishga urunsa-da, charchagani yuz ifodasidan yaqqol bilinib turardi. Bir qo'lim bilan yelkamdagi og'ir sumkamni, bir qo'lim bilan otamning ko'rsatkich barmog'ini tutib, katta yo'l yoqasida yo'nalishli taksi kutayotgandik, otam birdan xuddi nimanidir yo'qotgan odamdek qo'lini cho'ntagiga soldi. So'ng mashina to'xtatib, men uchun pul to'lab, yo'lda ehtiyot bo'lishimni tayinladi. "Siz-chi?" deb so'raganimda, biroz ishlari borligini va uyga kechroq qaytishini aytdi. Otam nega bunday qilganligini keyin tushunib yetganman. O'shanda uning cho'ntagida faqat bir kishiga yetadigan pul bo'lgan va o'sha oxirgi so'mni ham men uchun sarflab, o'zi uyga yayov ketgan.

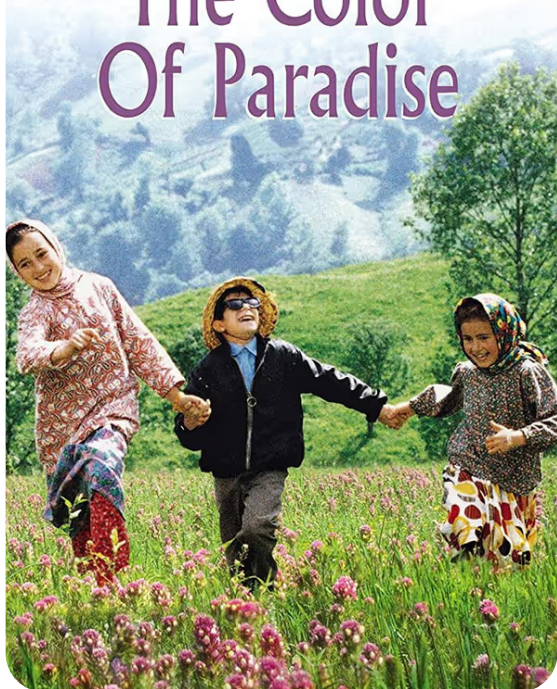
Mana, oradan yillar o'tib o'sha jajji qiz ulg'aydi, talaba bo'ldi. Tushundiki, hayotning sovuq tunlarida ota – farzand uchun har doim omonlik

Mumtozbegim ASQAROVA
talaba

HAM

The Color Of Paradise

AZOB,

HAM

MALHAM...

Menimcha, Eron kinolariga baho berish oson. Chunki ular yaxshi olinadi. Forsiyzabonlarning turmush tarzi, soʻzlashuvi, oʻy-qarashlarining oʻzi drama. Romanika yoʻqdek koʻrinsa-da, tomosha vaqtida yuragingiz ishqdan gupillab turadi. Qahramonlarni sevib qolasiz. Salbiylariga nafrat bilan emas, achinish bilan qaray-siz. Ehtimol, ana shu muhitda yashovchi eron kinorejissorlari uchun mavzu axtarish mushkul emasdir. Balki kamina ana shunday filmlarni sevib tomosha qilganim bois bir tomonlama oʻylayotgandirman. Biroq siz ham Abbas Kiarostami, Jafar Panohi, Majid Majidiy kabi koʻplab kinoijodkorlarning asarlarini maroq bilan koʻrgandirsiz.

Koʻpchilik kinoixlosmandlar Hollivud kinolarini mukammal grafika uchun olqishlasa, Eron rejissorlarining ishini tabiiy, postonovka qilingani sezilmaydigan sahnalari, samimiylilik va sof

Jahonning 60 dan ortiq kinofestivallarda eron filmlari qator nominatsiyalarda gʻolib boʻlgan.

muhabbat uchun eʼtirof etishadi. Hatto Amerika kinoakademiyasi ham Asqar Farhodiyning “Nadir va Semın mojarosi” hamda “Sotuvchi” filmlariga “Oskar”ni ravo koʻrgan. Bu birgina misol. Jahonning 60 dan ortiq kinofestivallarida eron filmlari qator nominatsiyalarda gʻolib boʻlib kelgan.

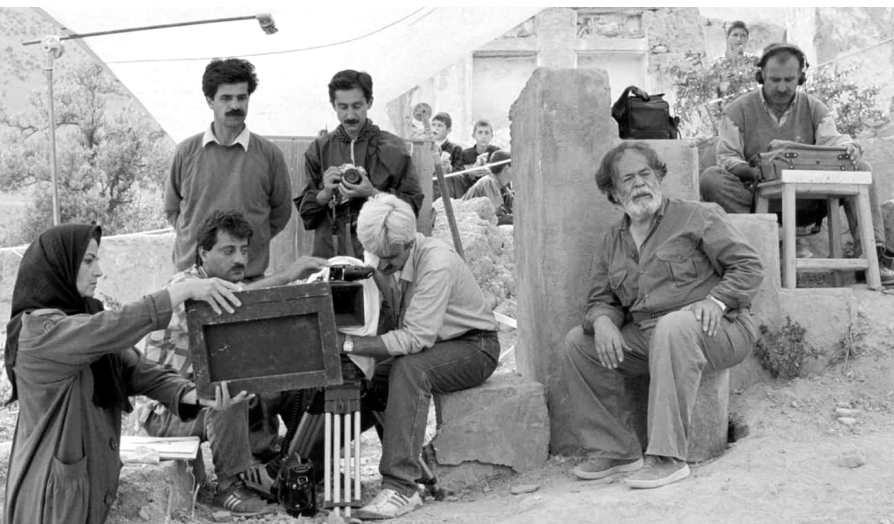
Abbas Kiarostamining “Zaytunzor oralab” filmiga biroz toʻxtalsak. Kartina oʻzgacha bir uslubda olingan, film ichidagi film. Undagi ayrim takroriy suratga olish sahnalari ham tomoshabinni zeriktirmaydi. Gap Husayn va Tohira rol ijro etayotgan er-xotin dialogi haqida ketmoqda. Rejissor ayni bir sahnaning koʻngildagidek chiqishi uchun qayta-qayta buyruq beradi. Tohira Husayn koʻngil qoʻygan qiz. Ularning ota-onalari kuchli zilzila vaqtida uy vayronalari ostida qolib vafot etishgan. Qizning buvisi esa Tohirani uysiz, mardikor va oʻqimagan Husaynga uzatishni istamaydi. Baxtga qarshi, Tohira ham eʼtiqodi va odobi yuzasidan Husaynga aqalli bir ogʻiz soʻz aytmaydi. Faqatgina ssenariyda koʻrsatilgan gaplarni aytishi kerak.

Filmni diqqat bilan kuzatsangiz, Husayn dilidagi gaplarni aytish uchun boshqa fursat boʻlmasligini anglagani uchun ham ssenariyda koʻrsatilgan soʻzlarni qasddan buzishga kirishadi.

Hozir qaysidir sahnasi yuragimni yarimta qiladi" deb qo'rqa boshlayman. Va shunday ham bo'ladi.

Xullas, Husayn boloxonada o'tirgan Tohiradan paypog'ini so'raydi, topilmagach, o'zi izlab pastga tushadi. Tepada qizning yolg'iz o'zi qoladi. Pastda suratga olish jamoasi. Har gal "mator" berilganda Husayn tepadan pastga tushib kelishi kerak. Bundan ko'rinadiki, sahnani buzish Husaynga juda kerak. Galdagi "mator" gacha u o'z maqsadlarini Tohiraga aytib, ko'nglini so'rashi kerak. Bu vaqt cho'zish uchun Tohira ham o'z hissasini qo'shadi. Boloxonada Husaynning Tohiraga aytgan gapi istalgan qizning yuragini lovullatsa ajab emas. U shunday deydi: "Men paypog'im qani deb baqiradiganlardan emasman. Agar uylansam, kiyimlarimni sarishta qilib qo'yishga aql-farosatim yetadi. Men shunchaki baxtli yashash uchun uylanmoqchiman. Faqat ovqat tayyorlab, kiyim-boshimga qaraydigan qiz uchun emas. Sen agar istasang, o'qishingni davom ettiraverasan. Men esa ishlayman. Men faqat sen baxtli bo'lishingni istayman. Seni baxtli qilishni judayam xohlayman. Shunga harakat qilaman".

Biroq film so'nggiga qadar na-da Husayn, na-da tomoshabin Tohiraning unda ko'ngli bor-yo'qligini biloladi. Ha, oxirigacha azoblanasiz.

Bu film haqida o'zbek yozari Murod Chovush shunday deydi: "Umurtqa pog'onasi tekis filmlar hech qachon tugamaydi. Ya'ni film namoyishi tugagandan keyin, u boshlanadi. "Zaytunzor oralab" ham shunday filmlar sirasiga kiradi. Oddiy, hech qanday yuk bermaydi. Nafis. Zulm qilmaydi. Falsafa yoki aql o'rgatmaydi. Nimadir demoqchilikdan yiroq. Shundan uning jozibasini yarq etib ko'rinadi". Naqadar ajoyib ta'rif! Bundan orttirib avloroq nimadir yozish ham qiyin.

Eron filmlarining shinavandasi bo'lganimdan keyin, har yangi film tomoshasi avval "hozir qaysidir sahnasi yuragimni yarimta qiladi" deb qo'rqa boshlayman. Va shunday ham bo'ladi. Yaqinda Ja'far Panohining "Tilla baliqcha" filmi ko'rib chiqdim. Bu xuddi umrning bir necha soatlik lahzalari edi. Go'yo, bu yerda rejissor yo'qdek. O'zingizni birovning hovlisiga kirib, o'sha oilaning turmushini kuzatib o'tirgandek his qilasiz. Ular ham sizga parvo qilmasdan, o'z ishini bilib-bilib qilib ketaveradi. Biroq hech qanday ortiqcha detal,

harakatni ko'rmaysiz – hammasi tabiiy, risoladagidek. Navro'z kirishiga 1 soatdan ko'proq vaqt bor, lekin qizchaning chiroyli, semizroq va qanotlari ko'p bo'lgan baliq sotib olgisi keladi. Onasiga baliqning qimmatligi yoqmaydi. Vaholanki, hovlidagi hovuzda shunga o'xshash baliqlar bor, lekin ular qizcha istagandek emas edi. Biroz ko'z yoshi va akasining iltimoslari-dan keyin unga baliq sotib olish uchun pul beriladigan bo'ldi. Ammo u yo'lda pulni yo'qotib qo'yishi bilan filmning burilish sahnasi boshlanadi. Va qizchaning orqasidan yuragingizni changallab yuguraverasiz. Biroq bilasizki, yakun baribir ezgu bo'ladi. Ana shu yaxshilik uchun ham filmda yashaysiz, sevimli qahramoningizni pinhona himoya qilasiz, qayg'urasiz.

Qahramonlari bolalar bo'lgan filmlar kattalarga atalgandek, go'yo. Chunki bolalarning o'zlariga xos tashvishlari kattalar uchun mavhum. Shuningdek, bolaqalb bo'lish bugungi har qanday zamonaviy inson uchun yetishmayotgan xislat ekanligini ham anglash mumkin. Film orqali bolalarni bekorga koyimaslik, kaltaklamaslik kerakligini tushunib borasiz. O'zi naga kaltaklash kerak-a?

Jirkanch, vahshiy va uyatsiz sahnalar hatto nutq ko'rinishida ham uchramaydi.

Eron filmlarini hurmat qilishga arziydigan yana bir jihat bu – ayrim jirkanch, vahshiy va uyatsiz sahnalar hatto nutq ko'rinishida ham uchramaydi. Ularning o'rniga noodatiy “podacha”lar bilan tomoshabinga gap nimadaligi uqtiriladi. Bunday rejissorlik ishi, tasvirga olish mahorati bizning ba'zi o'zimizning film-meykerlarga boshdan adoq maktab bo'ladi. Siz-u biz sahnaning dinamikasini oshirish, tomoshabinni hayajonlantirish uchun har tur usullardan foydalaniladigan xorij filmlariga o'rganib qolgandekmiz. Eron filmlaridan bu ish montaj ustasi emas, ko'proq aktyorning chekiga tushadi. Uning qarashlari, ijro mahorati va kam so'zlardan

iborat ma'noli nutqi tomoshabinni o'tdan olib, cho'qqa soladi.

Eron filmlari kosaga qimiz quyib ichgandek inson ruhini mast qiladi. Uning har bir so'zi, yodda qoladigan tasviri yurakka quyilib boradi – o'ylatadi, yig'latadi.

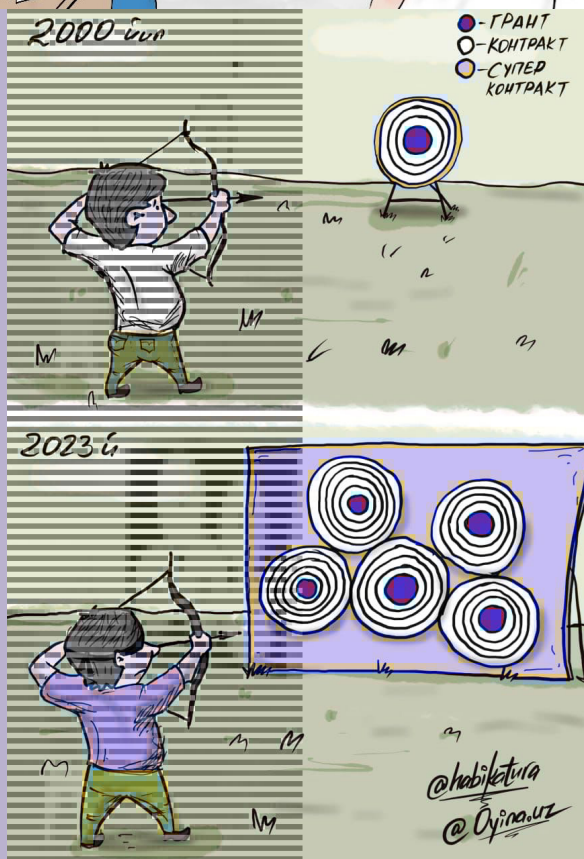
Quyida o'zim tomosha qilib, ruhan quvvat olgan ayrim filmlar ro'yxatini qoldiraman. Siz esa albatta ularni ko'ring, tavsiya!

“Samo farzandlari”, “Chumchuqlar qo'shig'i”, “Quyosh bolalari”, “Jannat rangi”, “Surayyoning toshbo'ron qilinishi”, “Halol Inson”, “Yomg'ir”, “Taqdir izmida”...

Otash YASHIN

ABITURIYENT MONOLOG

(Hamlet monologiga o'xshatma)

Kirmoq yoki yiqilmoq - shudir masala, Qaysi biri bulardan bizga munosib, Shu dilozor testlarning savollariga Shikoyatsiz, shikvasiz chidab turmoqmi?! Yoki variantlarga rad-badal bermoq, Qalam olib bo'yamoq yo mahv bo'lmoqmi?! Testni yechish, yechmaslik. Masala tamom. Miyamizga o'ralgan ming-ming javobning Bittasini hayajon-la bo'yaydi qo'lim. Zotan, dilning eng oliy armoni shu-ku! Qog'ozga qaramoq - haydalmoq demak, Shpargalka bormi? O, shpargalka emish-a, Savol javoblaridan tikilgan libos, Kimdir kiyib kirgan bo'lsa, u holda, Javoblar har taraf qiladi parvoz! Aslida testlarning siri shundaki: To'tiday yodlamoq raqam, nomlarni, Yoki ishga solmoq boshqa "yo'llarni!" Yo'qsa, shu savollar mashaqqatiga, Test Markaz hukmiga, variant kibriga, Shu mubham raqamlar ayyorligiga, Birovga hasrat ham qilolmaslikka, Abituriyentning uch soat ezilishiga, Va uning ko'zida har qanday hayrat Anoyilik sanalib toptalishiga, Butun bu dahshatga kim chidardi, kim?! Vaholanki, abituriyent to'g'ri javobi Bu mujmal tugunlarni yechar ko'p oson! Testdan so'ng, u yoqda nelar bo'lg'usi, Talabalik bir diyorki, unga borgan ko'p, Ammo qaytishni xohlagan biror yo'lchi yo'q. Bu istak rom etar irodamizni, Noma'lum taqdirga ko'nishdan ko'ra, Talabalik balosiga bo'lamiz rozi! Shu ulug' dargohdan qilmagin judo, Hammamizga o'zing madad ber, Xudo!

Ibrohim AZIZ

27-MAY

– ZABARDAST YOZUVCHI, ZO‘R
PUBLITSIST, MA‘RIFATPARVAR
MURABBIY OLIM TOSHBOYEV
TUG‘ILGAN KUN!

Adib deydi...

* * *

Mustaqillik yillarida shou-biznesning pichog‘i moy ustida bo‘ldi. Oytug‘sayam – kun tug‘sayam yallachilarga tug‘di. Miroy kimning tomorqasiga suv bersa o‘sha joy gullaydi. Shou-biznesga mehr-muhabbat shu qadar ko‘rsatildiki, oqibat “Qashshoq ko‘p joyda mashshoq ko‘payadi” naqli yana bir bor isbotini topdi. Pirovardida, xalqning didi, saviyasi sayozlashdi, yallachilar jamiyatning old odamiga aylandi.

* * *

Ayrim millatdoshlarimizning “Agar rus bosib olmaganida xor bo‘lardik” deyishi sho‘rodan meros. Ikkinchi bir toifa esa ko‘zlari javdirab, “Angliya bosib olganida yaxshi bo‘larmidi...” deya kalovlanadi. Taajjub, nega bizni birov bosib olishi kerak? Menimcha, yeryuzida birorta millat iztirobli o‘tmishini bu tarzda muhokama qilmaydi. “Qachon o‘zingni taniysan? Qachon ilm o‘rganib dunyoga o‘zingni ko‘rsatasan?...” deganlarni masxaralab, mustabidga yaltoqlanadigan xalqni qayerda ko‘rgansiz? Qalb va ruhiyatga singib ketgan bu psixologiyaning paydo bo‘lishida nomunosib ishboshilarning ham yaxshigina “hissa”si bor.

* * *

Tabiatimizda qandaydir bir ohanjamalarga ishqibozlik bor. Ildizini surishtirmaymiz. “Yaltir-yultur, dikir-dikirdan muddao ne? Bu kimning nog‘orasi? O‘ynash shartmi?” deb birov so‘ramaydi. Yaltirab ko‘rindimi, tamom! Biz uni, albatta, tilla deb o‘ylaymiz.

* * *

Yoshlarni tarbiyalashga yeng shimarib kirishishni xush ko‘radigan idoralar istiqbol egalarini ikki narsadan – axloqsizlik va munofiklikdan asrashi kerak.

Har bir ota-ona o‘zini tarbiya qilsa, adabiyotga, chinakam san‘atga mehr qo‘ysa bolalar bir kuni o‘sha o‘zanga tushadi. O‘qariq qiyshiq bo‘lsa egatlarni suv bosadi. Fitna-fasodni olisdan, begonalardan izlamaslik kerak.

Yoshlar jinoyat qilganlarga hech qanday imtiyoz yo‘qligini, davlat adolatsizlik payini qirqish qudratiga egaligini ko‘rib tursa, bas. Eng muhimi, ular ko‘ngilni poklovchi hayratdan ayrilmasin!

*“...Bo‘yningga osilgan dorlar hazindir,
Nigohing tark etar kipriklar qatin.
Ko‘z ochib ko‘rganing ko‘zga yaqindir,
Ko‘z ochmay ko‘rganing - ko‘ngilga yaqin.*

*Chalqaygan orzular xarobasida
Haqir umidlaring uxlaydi bedor...”
O‘tgan kunlarimning janozasida
Bormiding, azizim,
Ko‘k kuygan Bahor?!..*

Odil IKROM

Rassom Alisher MIRZOning
“Sevishganlar armoni” kartinasi